

Plantan som inte växte

*Orsaker till att församlingsplanteringar i Sverige inte växer eller
läggs ned*

Waldemar Sjögren

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
DEL I	4
1 INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND.....	4
1.2 SYFTE.....	5
1.3 FRÅGESTÄLLNING	5
1.4 BEGREPP	5
1.5 METOD	6
1.6 URVAL OCH AVGRÄNSNINGAR	6
1.7 LITTERATUR	7
2 TEOLOGISK OCH HISTORISK BAKGRUND	8
2.1 VARFÖR FÖRSAMLINGSPLANTERING?	8
2.1.1 <i>Missio Dei</i>	8
2.1.2 <i>Guds rike</i>	8
2.1.3 <i>Inkarnation</i>	9
2.2 HISTORISK BAKGRUND.....	10
2.2.1 <i>Församlingsplantering i den kristna historien</i>	10
2.2.2 <i>Församlingsplantering idag</i>	11
DEL II	13
3 REDOVISNINGSFÖRM	13
4 ÖVERGRIPANDE FAKTORER	14
4.1 LEDAREN	14
4.1.1 <i>Referenslitteratur</i>	14
4.1.2 <i>Enkät och intervjuer</i>	16
4.1.3 <i>Analys</i>	17
4.2 MODERFÖRSAMLING	18
4.2.1 <i>Referenslitteratur</i>	18
4.2.2 <i>Enkät och intervjuer</i>	19
4.2.3 <i>Analys</i>	21
4.3 TEAM.....	22
4.3.1 <i>Referenslitteratur</i>	22
4.3.2 <i>Enkät och intervjuer</i>	23
4.3.3 <i>Analys</i>	25
4.4 STRUKTUR OCH UTVÄRDERING	25
4.4.1 <i>Referenslitteratur</i>	25
4.4.2 <i>Enkät och intervjuer</i>	26
4.4.3 <i>Analys</i>	26
4.5 MENTORING OCH STÖD.....	27
4.5.1 <i>Referenslitteratur</i>	27
4.5.2 <i>Enkät och intervjuer</i>	27

4.5.3 Analys	29
5 FAKTORER I FÖRBEREDELSEFASEN	30
5.1 PLATS OCH MÅLGRUPP	30
5.1.1 Referenslitteratur	30
5.1.2 Enkät och intervjuer	31
5.1.3 Analys	32
5.2 FÖRBEREDELSE	32
5.2.1 Referenslitteratur	32
5.2.2 Enkät och intervjuer	33
5.2.3 Analys	35
5.3 VISION, SYFTE, VÄRDERINGAR OCH MÅLSÄTTNINGAR	35
5.3.1 Referenslitteratur	35
5.3.2 Enkät och intervjuer	36
5.3.3 Analys	37
6 FAKTORER I GENOMFÖRANDEFASEN	39
6.1 FÖRSAMLINGSTILLVÄXT	39
6.1.1 Referenslitteratur	39
6.1.2 Enkät och intervjuer	40
6.1.3 Analys	41
6.2 EKONOMI	42
6.2.1 Referenslitteratur	42
6.2.2 Enkät och intervjuer	42
6.2.3 Analys	43
6.3 ÄNDLIGT MOTSTÅND, UTBRÄNDHET OCH MISSMOD	43
6.3.1 Referenslitteratur	43
6.3.2 Enkät och intervjuer	44
6.3.3 Analys	45
DEL III	46
7 AVSLUTANDE DISKUSSION	46
BILAGA 1	48
KÄLLOR OCH LITTERATUR	54
OTRYCKT MATERIAL	54
Enkäter	54
Uppsatser	54
Föreläsningssanteckningar	54
Intervjuer	54
E-post	54
Web dokument	54
Övrigt	55
TRYCKT MATERIAL	55

DEL I

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Gnistan för mission tändes i mig under en bibelskola på Götabro Missionsskola hösten år 1993. Mission hade tidigare varit ett mycket belastat ord för mig och mest handlat om Kongo, medicinsk vård och tråkiga besök i tonårsgruppen. Under dessa veckor hände någonting, jag fick ett nytt perspektiv på mission. Det var också här som jag första gången mötte människor som arbetade med mission och församlingsplantering i Sverige och Europa. De nystartade församlingar jag hört talas om innan handlade mer om församlingsplittring än om mission. Det intresse som väcktes på Götabro har fortsatt att gro. Under ett år på Hållands Folkhögskolas bibellinje i Jämtland år 1994-1995 fick jag mer undervisning i ämnet, och fick möjlighet att besöka några nyplanterade församlingar. När jag sedan flyttade till Örebro och började på Örebro Missionsskola samt blev en del av församlingen Mötesplatsen kan man säga att fröet slog ut i blom. Den teori som jag läst mig till på skolan och den praktik jag fått i Mötesplatsen har gjort att församlingsplantering är något som jag idag "brinner" för. Jag är själv med i ledningsgruppen för mp2, en form av församlingsplantering av en kulturell områdesförsamling för tonåringar inom Mötesplatsen, och har upptäckt att församlingsplantering inte handlar om splittring utan om att fullgöra Guds mission. Under mina år i Örebro har jag besökt och intervjuat ledare för flera växande församlingsplanteringar både i Sverige och i Danmark. Oftast är det växande församlingsplanteringar vi studerar och drar lärdomar av. När jag skulle börja planera min uppsats slog tanken mig att det vore intressant att undersöka de församlingsplanteringar som inte är växande, och de som till och med blivit tvungna att lägga ned församlingsplanteringen. Någon sådan studie har inte gjorts tidigare i Sverige.

Kyrkan i Sverige är i kris.¹ Mellan år 1985 och 1995 tappade frikyrkorna i Sverige 14% av sina medlemmar, och 1995 var endast 3,0 procent av Sveriges befolkning med i någon frikyrka.² Svenska kyrkan (SvK) upplever en liknande utveckling där antalet gudstjänstbesök minskat med 25% bara under perioden år 1990-1999.³ I denna kris är församlingsplantering idag något som är uppsatt på agendan i flera av frikyrkosamfundet i Sverige, och kommer troligen i ännu större utsträckning att vara det i framtiden. Sveriges Frikyrkosamråd uppmanar frikyrkosamfundet och dess församlingar i Sverige att starta nya församlingar.⁴ Det enda samfund i Sverige idag som har en fungerande strategi och ett verksamt program för att starta nya församlingar är Nybygget – Kristen Samverkan (Nybygget). Svenska Alliansmissionen

¹ Med kyrkan menar jag summan av de som bekänner Jesus Kristus som Herre och deltar i en församlingssamfund.

² Skog, 1997, s. 71. Siffrorna i Tro & Tanke bygger på statistik gällande 1985-1995. Nybygget har senare gjort en prognos för hur statistiken fram till 1999 skulle bli. Resultatet blev då en minskning mellan 1985 och 1999 med 20% och att bara 2,7% av rikets befolkning var medlem i en frikyrka. Dessa siffror grundar sig på rundringningar till respektive samfundskanslier. I de siffrorna finns dock inga uppgifter på dubbelanslutna församlingar. E-post från Manfred Rusner till Waldemar Sjögren, 2000-11-28.

Med frikyrka menas här de traditionella svenska frikyrkosamfundet, ej Romerskt Katolska kyrkan eller Ortodoxa och österländska kyrkor. Jag räknar in Pingströrelsen och Frälsningsarmén, även om de inte själva identifierar sig som frikyrkosamfund. Detta grundar jag på Sveriges Frikyrkosamråds definitioner i sin statistik. De kommer här efter att benämnas som frikyrkosamfund.

³ Svenska kyrkan, 2000, s. 1. Siffrorna gäller totalt antal huvudgudstjänster inklusive temagudstjänster som firas som huvudgudstjänster.

⁴ Nya Dagen, 2000-01-19.

(SAM) har under en tid haft en medveten satsning på pionjära insatser. Svenska Missionsförbundet (SMF) och Svenska Baptistsamfundet (SB) är på gång att starta särskilda projekt för församlingsplantering. Frälsningsarmen (FA) talar om att starta nya kårer i sitt strategidokument men Pingströrelsen (PR) och Metodistkyrkan (MK) har ännu ingen central strategi för församlingsplantering.⁵ SvK har startat nya församlingar i förortsområden vid behov, men har ingen strategi för det.⁶ Det finns fortfarande ingen litteratur skriven i Sverige i ämnet och den enda boken som finns översatt till svenska är *Nybyggare* av Martin Robinson och Stuart Christine.⁷ I förberedelserna inför en församlingsplantering anser jag att det vore oansvarigt att inte studera andra församlingsplanteringar och lära av både deras framgång, men också av deras misstag.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka om det utifrån litteratur, enkät och intervjuer går att se några orsaker till att församlingsplanteringar i Sverige inte växer numerärt eller läggs ned. Detta för att underlätta för andra som funderar på att plantera en ny församling.

1.3 Frågeställning

Vilka orsaker finns till att församlingsplanteringar i Sverige inte växer numerärt eller läggs ned?

1.4 Begrepp

Församlingsplantering innebär att starta nya lokala församlingar som en del av Guds stora missionsuppdrag.⁸ Vi får vara del av *Missio Dei*, Guds mission i världen. *Mission is not the invention, responsibility or programme of human beings, but flows from the character and purposes of God. Church planting is not an end in itself, but one aspect of the mission of God in which churches are privileged to participate.*⁹ Termen församlingsplantering kan härledas från bibelord som 1 Korinthierbrevet 3:6-9 där Paulus talar i biologiska bilder och säger att han planterade församlingen. Under 1900-talet har det varit legitimt att tala om församlingsplantering som missionsstrategi i de länder som mottagit mission av västvärldens ”kristna” länder. Idag är dock situationen annorlunda. Kristendomen växer på alla kontinenter utom i Nordamerika där den numerärt står still och i Europa där kyrkan drastiskt tappar medlemmar. Därav har det blivit aktuellt med församlingsplantering även i Europa. I Storbritannien började man plantera nya församlingar strategiskt i början av 1970-talet och i Sverige under senare delen av 1980-talet.¹⁰ Termen kan likställas med församlingsgrundande, vilket är ett annat vanligt ord för att starta nya lokala församlingar. Jag kommer genomgående att använda församlingsplantering.

Numerär församlingstillväxt är när en kristen församling växer i kvantitet i antal lärjungar. Enligt Rick Warren i *Saddleback Church* handlar kvantitet om det antal lärjungar en församling producerar.¹¹ Numerär församlingstillväxt är oftast ett resultat av en kvalitativ

⁵ Nya Dagen, 2000-11-10.

⁶ E-post från Carl Axel Aurelius till Waldemar Sjögren, 2001-01-10, s. 1. Aurelius är kyrkosekreterare i SvK.

⁷ Robinson & Christine, 1994.

⁸ Definition från Hopkins, 1988, s. 5.

⁹ Murray, 1998, s. 30-31.

¹⁰ Hopkins, 1988, s. 8-9.

¹¹ Warren, Rick, 1995, s. 51.

församling.¹² *Church growth is the natural result of church health.*¹³ *Quality produces quantity.*¹⁴ Med formuleringen inte växt numerärt avser jag planteringar som efter fem till femton år inte sett antalet aktiva lärjungar i gemenskapen öka nämnvärt.

1.5 Metod

Jag har studerat ett urval av det textmaterial som finns på området i form av böcker och artiklar som teoretisk referensram till enkät och intervjuer. Ur denna referenslitteratur har jag valt att sammanställa det som berör min frågeställning.

Denna sammanställning jämför jag med en kvantitativ enkätundersökning och tre kvalitativa intervjuer. Enkäten utarbetades och skickades ut under tiden litteratursammanställningen gjordes. Både enkäten och intervjuerna genomfördes med löftet om att uppgifterna kommer att behandlas konfidentiellt. Därför finns inga hänvisningar i uppsatsen till informanterna eller till de församlingsplanteringar de är eller har varit ledare i. Referenslitteraturen, enkäterna och intervjuerna redovisas och analyseras tillsammans. Jag har valt detta redovisningssätt med hänvisning till den ovane akademiske läsaren, för att underlätta tillgodogörandet av uppsatsens innehåll.

Frågan om enkätens validitet, representativitet och tillförlitlighet måste ställas. Enkätens resultat mäter till största delen det som den var avsedd för. I efterhand såg jag att en del frågor kunde uteslutas och andra infogats. Vilka slutsatser kan jag då dra av enbart elva exempel? De flesta exemplen kommer från Nybygget, det är också de som planterat flest församlingar de senaste åren. Dock finns informanter från två andra samfund med. Mina informanter representerar olika geografiska platser, allt från storstad till mindre ort och från Skåne till Norrbotten. De representerar också olika kön och olika åldrar. Svaren speglar egentligen bara de elva informanterna, men många skäl talar ändå för att de kan utgöra ett fullgott urval för att bygga empiriska slutsatser på. När det gäller tillförlitlighet så har jag inte haft möjlighet att kontrollera de uppgifter som informanterna lämnat, utan litar på att deras uppgifter är sanningsenliga och att de kunnat analysera sin församlingsplantering.

1.6 Urval och avgränsningar

Jag har valt att avgränsa mig till att undersöka varför vissa församlingsplanteringar inte växer numerärt eller läggs ned. Det innebär att jag inte kommer att undersöka varför vissa församlingsplanteringar växer numerärt. Det mesta av referenslitteraturen handlar dock om vad som gör att en församlingsplantering växer. Dessa har jag fått läsa ”baklänges” och därför kommer det naturligt att finnas med i bakgrunden.

Informationssökning har skett i Örebro Missionskolas biblioteksdatas, utifrån en litteraturlista från Wheaton College i USA,¹⁵ och på Internet.

Inför enkäterna tillfrågades ansvariga för församlingsplantering i sju frikyrkosamfund i Sverige om de hade några församlingsplanteringar i sina samfund som startats de senaste 15

¹² Med kvalitativ församling menas vilken sorts lärjungar en församling producerar. Warren, Rick, 1995, s. 50.

¹³ Warren, Rick, 1995, s. 49.

¹⁴ Warren, Rick, 1995, s. 51.

¹⁵ Wheaton College, 2000-12-12.

åren och lagts ned eller som inte växt numerärt.¹⁶ Av dessa hade Metodistkyrkan och Frälsningsarmén inga exempel och representanterna för Pingströrelsen hörde trots flera kontakter inte av sig. Nybygget hade elva exempel, SB hade ett, SMF hade två och SAM hade tre exempel. Av dessa ville nio inom Nybygget, en inom SMF och en inom SAM vara med i en enkät. Av de elva enkäterna valde jag ut tre stycken för en intervju. Dessa valdes utifrån frågor som väckte mitt intresse i enkäterna och som anknöt till de faktorer som jag arbetat med, dessutom bodde informanterna bra till resemässigt.

1.7 Litteratur

Eftersom jag i min informationssökning inte funnit någon litteratur eller några fallbeskrivningar som specifikt tar upp min frågeställning, har jag valt att utgå från en större mängd referenslitteratur och inte enbart en bok. De flesta böcker inom församlingsplantering är skrivna utifrån ett amerikanskt eller brittiskt perspektiv. Några av dessa böcker har jag studerat lite mer än övrig litteratur. *Planting growing Churches for the 21st Century* av Aubrey Malphurs är skriven i USA. Det är en handbok som leder läsaren genom en planterings olika stadier. Mycket av betoningen ligger på ledarskap och församlingstillväxt. *Creating Communities of the Kingdom* är också skriven i USA men av två mennoniter, David Shank och Ervin R. Stutzman. Bokens undervisning grundar sig i Apostlagärningarna och drar lärdomar av de första kristnas församlingsplantering. Författarna knyter hela tiden sin undervisning till bibelord. *Nybyggare – Teologi och strategi för nya församlingar* av Martin Robinson och Stuart Christine skrevs 1992 utifrån ett brittiskt perspektiv, och översattes till svenska 1994. Det är en handbok om församlingsplantering fram till det att församlingen är född. Detta är den enda bok om församlingsplantering som finns utgiven på svenska. *Church Planting – Laying Foundations* är en brittisk bok av Stuart Murray som ger en mycket bra och stabil teologisk grund för församlingsplantering men är mindre praktisk. *The Purpose Driven Church* av Rick Warren tar sin utgångspunkt i Warrens egna erfarenheter från församlingen Saddleback Valley Community Church i Kalifornien. Boken tar upp vikten av att arbeta med församlingens syfte, mål och vision. *Building Missionary Congregations* är en liten skrift av Robert Warren. Den tar upp hur vi ska bygga missionerande församlingar som fungerar i ett postmodernt samhälle. Christian A. Schwarz har gjort den största undersökningen någonsin om orsakerna till församlingstillväxt. Han har undersökt över 1000 församlingar från 32 länder i alla världsdelar. Resultatet har han sammanställt i boken *Naturlig församlingsutveckling*. Förutom dessa böcker finns ett antal andra böcker och artiklar med i bakgrunden som referenstext till uppsatsen.

¹⁶ De tillfrågade var Manfred Rusner i Nybygget, Sven-Gunnar Lidén i SB, Pär Sandstedt i SMF, Lars Hult i SAM, Kenneth Nordenberg i FA, Sten-Gunnar Hedin m.fl. medarbetare i Filadelfiakyrkan i Stockholm och Kent Andersson i MK i Sverige.

2 Teologisk och historisk bakgrund

2.1 Varför församlingsplantering?

Jag ska här gå igenom tre teologiska aspekter på och motiv till att plantera nya församlingar.

2.1.1 Missio Dei¹⁷

Mission är den kristna kyrkans uppdrag i världen. Så har det varit ända från kyrkans begynnelse för snart 2000 år sedan. Alla fyra författarna till evangelierna skriver om Jesu befallning till mission efter uppståndelsen.¹⁸ Men mission är inte kyrkans uppfinning och påhitt utan kommer från Guds egen karaktär och syfte. Det är alltså inte kyrkans mission primärt utan Guds mission, Missio Dei. Denna mission har ett bestämt uppdrag och det är att alla folk ska bli Jesu lärjungar. Kyrkan existerar inte för sin egen skull, utan för att ge evangeliet till de förlorade.

Misjon er kirkens sendelse til verden, en sendelse som har sitt opphav i den treenige Gud og som innebærer det oppdrag å formidle evangeliet om Guds rike – i ord og gjerning – så mennesker kan komme til tro og innlemmes i den kristne kirke ved dåp. Misjonen er etter sitt vesen greneoverskridende idet den sikter på å nå stadig nye mennesker både i geografisk, kulturelt og tidsmessig perspektiv.¹⁹

I detta uppdrag har församlingsplantering alltid spelat en viktig roll. Det hör till missionens väsen att främja kyrkans tillväxt och utbredning genom att plantera nya församlingar. Urkyrkans mission var från första början en församlingsplanteringsmission.²⁰ Församlingsplantering kan inte likställas med mission, men det är en del av Guds mission. Det behövs nya församlingar eftersom det uppdrag vi får vara en del av som kyrka handlar om att se nya människor bli lärjungar och en del av den kristna församlingen. Peter Wagner har sagt: *The single most effective evangelistic methodology under heaven is planting new churches.*²¹ Det går inte att hävda att det finns tillräckligt med församlingar i Sverige när bara så få som mindre än 3% är aktiva i en frikyrka, och det totala antalet församlingar hela tiden minskar. Inte heller SvK når i praktiken ut till svenska folket och deras kärna med gudstjänstbesökare minskar hela tiden. Församlingsplantering bygger inte på tron att kyrkan ska fortsätta att minska utan tvärtom på en förväntan om tillväxt. Församlingsplanterings fokus får dock inte ligga i metoden att plantera nya församlingar, utan att vara en del av Guds mission.

2.1.2 Guds rike

Vi ska plantera församlingar för att Guds rike ska utbredas. Församlingsplantering är inte det enda sätt som Guds Rike utbredds, det sker på många sätt, där nya församlingar får vara en del. Guds Rike är med andra ord något mycket större än församlingen. Församlingsplantering och församlingstillväxt är inte de ultimata målen, båda är underordnade utbredandet av Guds rike. Om en församling fungerar som den ska så är den en representant för Guds Rike. En församlingsplantering kan göra att Guds rike går framåt.

[...]as communities of Christians incarnate the values and lifestyle of the kingdom in new ways and in new locations; as holistic evangelism takes place; and as these churches function as salt and light in society, bringing a prophetic insight to their context,

¹⁷ Missio Dei är en latinsk term som betyder Guds mission. Användandet av termen har blivit en katalysator för en förnyad reflektion omkring innebörden av mission under de senaste 60 åren. Murray, 1998, s. 31.

¹⁸ Matteus 28:18-20, Markus 16:15-16, Lukas 24:47-48, Johannes 20:21-22 & Apostlagärningarna 1:8.

¹⁹ Berentsen, Engelsviken & Jørgensen, 1994, s. 16.

²⁰ Berentsen, Engelsviken & Jørgensen, 1994, s. 178.

²¹ Wagner, 1990, s. 11.

confronting injustice, championing the cause of the poor and marginalized, working with others to rebuild broken lives and playing their part in the healing of individuals and communities. Such church planting is a sign of the coming kingdom.²²

Bara för att en ny församling planteras behöver det inte innebära att Guds Rike utbredd. Guds Rike kan istället hindras om en församling planteras utifrån fel syften och utan någon reflektion. Om församlingsplanteringen inte är en profetisk röst i samhället, utan istället ökar individualismen, uppmuntrar privatreligiositet och skapar ghettoförsamlingar, utbredd inte Guds Rike.

The gospel of the kingdom is three-dimensional: words (our proclamation), works (righteousness, justice, reconciliation), and wonders (the supernatural) (Rom 15:17-20). Like Paul our aim should be to see this gospel "fully proclaimed" throughout the whole earth.²³

På samma sätt måste en ny församling leva ut Guds Rikes evangelium i alla tre dimensionerna.

2.1.3. Inkarnation

Församlingsplantering handlar om inkarnation, att inkarnera de goda nyheterna - evangeliet.

Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna, men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin son, som han har insatt till att arva allting liksom han också har skapat världen genom honom.²⁴

Han (Jesus) ägde Guds gestalt men vaktade inte över sin jämlikhet med Gud, utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. När han till det yttre hade blivit människa, gjorde han sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors. Därför har Gud upphöjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn, för att alla knän skall böjas för Jesu namn, i himlen, på jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är herre, Gud fadern till ära.²⁵

Gud inkarnerades till världen genom Jesus Kristus för att ge oss liv. Likaså måste evangeliet inkarneras idag genom kyrkan. Lesslie Newbigin säger att: *The only hermeneutic of the gospel, is a congregation of man and women who believe it and live by it.*²⁶ Det går inte längre i vårt postmoderna samhälle att proklamera evangeliet utan att praktiskt leva det i en gemenskap. Rodney Clapp säger att: *[...] the church must indeed be the message it wishes a watchful world to hear and embrace.*²⁷ Finns det inga församlingar behöver det planteras nya församlingar som kan inkarnera evangeliet för människor i ett geografiskt område eller i en kulturell grupp. Ibland finns det församlingar, men som inte inkarnerar evangeliet utan lever för sig själva. De är inga missionerande gemenskaper. I de fallen måste de församlingarna förändras och förnyas och det behöver också planteras nya församlingar som inkarnerar evangeliet i den kontexten. Ofta kan det vara enklare att plantera en ny församling än att förnya en gammal. Peter Wagner säger med syfte på församlingsplantering och att förnya gamla församlingar: *[...] it is easier to have babies than to raise the dead.*²⁸

²² Murray, 1998, s. 45.

²³ Ellis & Mitchell, 1992, s. 27.

²⁴ Hebreerbrevet 1:1-3.

²⁵ Filipperbrevet 2:6-11.

²⁶ Citerat i: Warren, Robert, 1995, s. 1.

²⁷ Clapp, 1996, s. 171.

²⁸ Wagner, 1990, s. 25.

2.2 Historisk bakgrund

2.2.1 Församlingsplantering i den kristna historien

De första kristna planterade församlingar, och genom århundradena har församlingsplantering fortsatt att i olika perioder vara en viktig missionsstrategi för kyrkan. Ibland har fler församlingar planterats, ibland färre. Det har varit olika sorters församlingar och såväl motivationen till att plantera som strukturer och metoder har skiftat.

Många av de brev som vi har i Nya Testamentet (NT) är skrivna av en församlingsplanterare till sina nyplanterade församlingar. NT kan och ska läsas som ett missionsdokument, skrivet primärt till ledare och medlemmar i första generationens kyrkor.²⁹ Efter bara 40 år hade de första kristna planterat församlingar i 15 av de romerska provinserna, varav de flesta var i de större städerna i Romarriket.³⁰ Under det andra århundradet fortsatte antalet församlingar att öka avsevärt.³¹

Ser man på kyrkans historia så har församlingsplantering alltid funnits med. Murray delar i sin bok *Church Planting – Laying Foundations* upp historisk församlingsplantering i fyra kategorier.³²

- Den första är pionjärplantering. Det innebär att församlingar planterats i områden som tidigare varit onådda av evangeliet, men där människor kommit till tro. Ett exempel är efterföljare till Nestorianus som under 1000- och 1100-talen planterade församlingar i Asien med sådan framgång att det fanns fler kristna i Asien än katolskt kristna i Europa.³³ Pionjärplantering kommer att fortsätta tills varje folk på jorden blivit evangeliserade.
- Ersättningsplantering handlar om att plantera församlingar i områden där det tidigare planterats församlingar men vilka av olika anledningar har upphört att existera. På 400 och 500-talen började Romarriket att kollapsa och i England tog hedniska stammar över igen. Trots det levde den keltiska kristendomen vidare i Skottland och på Irland och missionärer och församlingsplanterare gav sig ut från klostren och planterade nya kyrkor i England. Denna form av plantering finns det ett stort behov av idag när församlingar läggs ned.
- Med sekteristisk plantering menar Murray att etablera församlingar i områden där det redan finns församlingar, för att man som församling vill uttrycka en särskild form av doktrin eller församlingsform.³⁴ Sekteristisk församlingsplantering kännetecknar de första åren för de flesta samfund som vi har i Sverige idag. Även en del församlingar som planteras i Sverige idag planteras utifrån tanken att man har en annorlunda ideologi än de befintliga församlingarna.
- Slutligen använder Murray termen mättnadsplantering, vilket betyder att plantera fler församlingar i områden där det redan finns församlingar med syftet att öka det gemensamma vittnesbördet i området. Ju fler församlingar det finns inom ett område, desto större blir den totala effekten av församlingarna i området. Alla folkgrupper ska ha

²⁹ Murray, 1998, s. 79.

³⁰ Schnabel, 1997, s. 757.

³¹ Schnabel, 1997, s. 772.

³² Murray, 1998, s. 88-89.

³³ Murray, 1998, s. 90. Nestorianus var patriark i Konstantinopel. På grund av att han motsatte sig att Maria födde Gud och ansåg att Maria istället födde Jesus som förenades efter födseln med det gudomliga, blev han bannlyst vid kyrkomötet i Efesus år 431. Tergel, 1996, s. 117-120. (Murray anser att Nestorianus antagligen blev anklagad på felaktiga grunder vid kyrkomötet i Efesus.)

³⁴ Termen sekteristisk har ingen negativ betydelse i sig själv och har använts sedan Ernst Troeltsch införde den i början av 1900-talet. Murray, 1998, s. 89.

tillgång till en församling som är kulturellt relevant. Denna kategori har framträtt tydligare på senare år genom rörelserna AD 2000 and beyond och DAWN.³⁵

2.2.2 Församlingsplantering idag

Från att ha varit en ganska obskyr företeelse i Sverige under senare delen av 1900-talet, är församlingsplantering idag något som håller på att bli accepterat inom de flesta frikyrkosamfund i Sverige. Det som tidigare sattes i samband med församlingssplittring anses idag som viktigt för mission och kyrkans framtid. Vi skulle kunna säga att en ny församlingsplanteringsrörelse växt fram med början under 1980-talet. Denna rörelse växte fram ca 10-15 år tidigare i Storbritannien. Trots det är församlingsplantering något nytt i församlingarnas liv. Det är inte många medlemmar i församlingar som har praktisk erfarenhet av församlingsplantering, och många vet inte hur och varför deras egen församling startades. Församlingsplantering är ännu inte en normal aktivitet i församlingens liv som till exempel söndagsskola, predikan, evangelisation och ungdomsarbete, aktiviteter som ingen ifrågasätter.

Vi står idag inför nya utmaningar när det gäller församlingsplantering. Största delen av Europa inklusive Sverige är idag en postmodern och postkristen kultur. En postkristen kultur är inte alls det samma som under den tid då kristendomen var den regerande kulturen i Europa och inte heller en prekristen kultur.³⁶ *Church planters in a post-Christian context are faced with the task not only of persuading people that Christianity is true but even gaining a hearing for something widely regarded as passé.*³⁷ Därför behövs det kreativ församlingsplantering som vågar tänka nytt och gå nya vägar. Det behövs missionerande församlingar och inte församlingar som bara upprätthåller en verksamhet och har en god gemenskap.

[...]church planters need to ensure that the churches they are planting are missionary congregations, rather than additional examples of churches that are oriented towards maintenance and pastoral care.³⁸

Det går att skilja på två sorters numerär församlingstillväxt idag. Det finns de församlingar som växer och som strävar efter att bli en stor församling, en megakyrka, för att kunna vara med att påverka samhället och vara en resurs för andra mindre församlingar. Här kan som exempel Willow Creek Community Church (WCCC) i USA nämnas.³⁹ Sedan finns det församlingar som växer för att få vara med och plantera ut nya församlingar. I en sådan församling sker en ständig numerär tillväxt, men församlingen knoppar hela tiden av sig för att nya församlingar ska få växa upp. Man bygger en församling med ständig vision att fortplanta sig. Tillväxten resulterar då inte i en megakyrka utan i många små nya fortplantande församlingar. Dessa församlingar befinner sig sedan ofta i någon sorts nätverk. En sådan rörelse är Ichtys i England.⁴⁰ En fördel med denna metod är att moderförsamlingen

³⁵ AD 2000 and beyond är ett globalt evangelikalt nätverk vars motto är *A church for every people and the Gospel for every person by AD 2000*. Murray, 1998, p. 99. DAWN står för Discipling A Whole Nation. De vill lägga upp strategier i varje nation för att kunna mätta dem med församlingar. Berentsen, Engelsviken & Jørgensen, 1994, s. 169.

³⁶ Warren Robert, 1995, s. 6-7.

³⁷ Murray, 2000-03-11, s. 1.

³⁸ Murray, 1998, s. 131.

³⁹ Många församlingar i Sverige drar just nu lärdomar från WCCC, och det har varit fyra konferenser i Sverige där församlingens grundare och senior pastor Bill Hybels har varit talare.

⁴⁰ Ichtys planterade under nio år 40 nya församlingar som sedan i sin tur så småningom planterat nya församlingar. Ellis & Mitchell, 1992, s. 83.

behåller en mindre struktur även om den ständigt förnyas av nya människor. Det stämmer också med Schwarz syn som menar att en frisk församling kommer till slut att föröka sig genom församlingsplantering, gör den inte det är den inte frisk.⁴¹

Murray anser att det i en postkristen och postmodern tid inte är önskvärt med megakyrkor. I en kultur där gräsrotsaktivism och nätverk övertar hierarkiska strukturer, kan stora kyrkor verka helt förlegade. Schwarz argument för att megakyrkor inte alltid är eftersträvansvärt är att tillväxttakten minskar och att användandet av medlemmarnas gåvor minskar ju större församlingen blir.⁴² Carol Childress säger att det inte är många församlingsplanterare i USA idag som har siktet inställt på megakyrkor.⁴³ De kommer istället att ersättas av mindre församlingar som möts på olika platser, tror Bill Easum.⁴⁴ Dieter Zander som startat flera församlingar med Generation X som målgrupp skulle idag inte vilja starta en församling som växer sig stor, utan hellre plantera en nya församling som förblir mindre men planterar många nya församlingar.⁴⁵ Det är naturligt för en församling med bra kvalitet att växa kvantitativt. Frågan är bara på vilket sätt. Både Schwarz, Logan och Malphurs betonar att all församlingsplantering består av en cykel där det avslutande steget innebär att församlingen reproducerar sig själv i en ny församling. Därför borde den naturligaste formen av numerär tillväxt vara att en församling delar sina resurser genom att plantera nya församlingar istället för att växa till en enda stor församling. Det stämmer bäst med de trender som Murray, Childress och Easum framhåller och med Wagner som menar att församlingsplantering är den mest effektiva metoden att nå nya människor med evangeliet.⁴⁶ Är en församling liten av missionsstrategiska orsaker är det med andra ord bra, men den bör ändå vara växande numerärt.⁴⁷

NT är ett dokument som tar upp ämnen som uppstår i en församlingsplantering. Det går att dra många lärdomar från NT, men vi lever idag i en annan kontext än de första kristna gjorde. De var apostlar som gick till onådda områden och folk. I dagens värld ser det lite annorlunda ut. Europa kan till exempel inte räknas som onått, men är ändå en kontinent i stort behov av mission och nya församlingar. Vi lever i en totalt annan kultur i dag och istället för att leva i en prekristen tid lever vi i en postkristen tid. Därför kan vi inte använda NT rakt av som en handbok i församlingsplantering, men vi kan lära oss många nyttiga principer. Med denna bakgrund övergår jag till att redovisa resultaten av min undersökning.

⁴¹ Schwarz, 2000, s. 124.

⁴² Schwarz, 2000, s. 46-48.

⁴³ Childress är Knowledge Broker på Leadership Network i Dallas, en tankesmedja för innovativa församlingar.

⁴⁴ Easum har startat Easum Church Planting Mission.

⁴⁵ Reno, 2001, s. 2. Zander planterar just nu en församling i San Francisco, CA. Har tidigare bl.a. försökt att integrera Generation X i WCCC:s arbete.

⁴⁶ Wagner, 1990, s. 11.

⁴⁷ Green och Forster listar i sin bok *Small Church, Big Vision* goda och dåliga anledningar till att vara en liten församling. Det finns goda bibliska, kontextuella och strategiska anledningar till att en församling är liten. En god anledning säger de är att församlingen är nyplanterad, men det är ingen anledning till att inte växa. En annan att de vill behålla småskaligheten och istället plantera nya församlingar. En tredje är församlingar på landsorten där det är utflyttning och som är små därför att de helt enkelt har få människor i sin närhet. Sedan finns det församlingar som är små av fel anledningar. Det kan vara teologiska, kulturella och olyckliga orsaker som t.ex. förändrad demografi, synd hos ledaren, medlemmarnas motvilja att ta med nya människor i gemenskapen så att tryggheten i gruppen försvinner och splittring i församlingen som gör att församlingen förlorar kraft att fokusera på mission och förlorar en gemensam vision. Green & Forster, 1995, s. 16-35.

DEL II

3 Redovisningsform

Informanterna till enkäten och intervjun fick löfte om att vara anonyma i framställningen och jag har därför benämnt dem med bokstäverna A-K. Sex av dem representerar församlingsplanteringar som har fått läggas ned av olika anledningar och fem representerar existerande församlingar. Det finns en geografisk spridning över hela landet och befolkningsmässigt från storstad till mindre ort. Sex av dem är nedlagda församlingsplanteringar och fem är existerande. Av elva informanter var nio män och två kvinnor. Konkreta planer på att starta församlingarna uppstod mellan 1987 och 1994. De startades i sin tur officiellt mellan 1990 och 1995. Ingen församlingsplantering är alltså äldre än fjorton år eller yngre än sex år. Av de fem församlingar som lever och existerar idag var antalet medlemmar i genomsnitt 18 stycken. De församlingsplanteringar som är nedlagda fanns i genomsnitt under 6,4 år innan de lades ned. En fråga i enkäten har jag bearbetat. Informanterna fick ange sin tre främsta gåvor och numrera dem i ordning med siffrorna ett till tre. Jag har sedan i sammanställningen gett det alternativ som de angav som nummer ett, tre poäng, det de angav som nummer två, två poäng osv. Detta för att på ett tydligt sätt kunna redovisa vad de flesta såg som sina gåvor.

De tre informanter som har intervjuats har jag gett var sin pseudonym, således kommer de att benämnas Arne, Bengt och Erik där begynnelsebokstaven representerar deras bokstav i enkäten.⁴⁸ Jag citerar i uppsatsen informanterna ordagrant, därför kan det förekomma vissa grammatiska fel i citaten. De orter som informanterna planterat på kommer att benämnas med Astad, Bstad och Estad. Jag kommer inte att nämna någon annan person, ort eller församling som kommer fram i intervjuerna vid namn i uppsatsen, istället kommer det att stå att namnet utlämnats. De olika samfund som nämns kommer att benämnas som enbart samfund.

Jag kommer att presentera och analysera materialet under elva olika faktorer som var och en representerar ett viktigt område där en församlingsplantering kan påverkas negativt. Under varje faktor försöker jag att se orsaker till varför en församlingsplantering inte växer numerärt eller tvingas att lägga ned. Detta för att presentera materialet på ett lättöverskådligt sätt. Tio av faktorerna har växt fram i studiet av referenslitteraturen. De är alltså inte hämtade från en författare utan blev en naturlig struktur för mig att sortera materialet från referenslitteraturen under. En del av faktorerna upptar större utrymme än andra, men de kändes ändå som lämpliga rubriker. Många av faktorerna skulle kanske egentligen kunna struktureras under rubriken ledare, men jag har ändå valt att särskilja dem för att de utmärkte sig som viktiga faktorer. Det elfte området, vikten av en moderförsamling, växte fram under tiden jag gjorde de tre intervjuerna. Här upptäckte jag ett viktigt område som inte den utländska referenslitteraturen poängterade. Därför hade jag heller inga frågor på detta område i enkäterna.

Dessa elva punkter har jag delat upp i tre kapitel. Kapitel 4 tar upp de övergripande faktorerna, kapitel 5 de som specifikt gäller förberedelserna till en plantering och kapitel 6 de som specifikt gäller genomförandet.

⁴⁸ Jag har valt tre namn av samma kön för att försvåra identifikation. Att jag valde just maskulina namn beror på att de flesta av informanterna var män.

4 Övergripande faktorer

4.1 Ledaren

4.1.1 Referenslitteratur

I min referenslitteratur står det mycket om ledaren och hans eller hennes roll i en församlingsplantering. Peter Wagner menar att ledaren är huvudnyckeln till en framgångsrik satsning att grunda en ny församling.⁴⁹ Green och Forster säger att ingen församling kan planteras och växa utan ett gott ledarskap.⁵⁰ Malphurs definierar en kristen ledare på detta sätt: *Christian leaders are godly persons (character) who know where they are going (vision) and have followers (influence).*⁵¹ Det handlar alltså om karaktär, vision och inflytande. Denna definition kan mycket väl användas i ett församlingsplanteringsammanhang. Karaktär är det som ska kvalificera en kristen att leda andra kristna. Om något går fel i ledarens karaktär får det efterföljder i hela församlingsplanteringen. Ledarskap handlar om ödmjukhet och tjänande, inte om makt, ära och rikedom. En ledare behöver en klar vision för sin egen tjänst och för den församling han ska starta. Det innebär en förmåga att se hur gruppens framtid bör se ut och ha en förmåga att förklara det för de andra i gruppen så att de också kan se. Goda ledare utövar ett positivt inflytande på de som de leder. Har man inga efterföljare är man ingen ledare. Nyckeln till inflytande är en god karaktär och en klar vision.

De flesta författarna till referenslitteraturen har olika listor på vad som behövs för att vara ledare för en församlingsplantering. Jag har gjort en sammanställning av deras olika kriterier.⁵²

- En ledare i en församlingsplantering ska vara kallad av Gud, ha en klar vision, vara mogen, flexibel, klara förändringar och ha en vilja att nå de förlorade. Ledaren bör också vara en bönemänniska. Ju mer tid en församlingsplanterare spenderar i bön, desto mer effektiv blir församlingsplanteringen. I en amerikansk undersökning framgår att framgångsrika församlingsplanterare i snitt ber 4 timmar och 15 minuter mer per vecka än de församlingsplanterare som inte är så effektiva.⁵³
- Ledarens främsta gåvor bör enligt Malphurs vara ledarskap, tro och förkunnelse. Är man en ensam planterare bör man också vara evangelist, den gåvan ska annars finnas representerad i teamet. Flera andra menar också att tro är en viktig gåva för en ledare i en församlingsplantering. *God desires to minister through men and women of strong faith who are willing to trust him for big things.*⁵⁴ Malphurs definierar en apostel som en tvärkulturell församlingsplanterare, och anser att ledaren behöver vara det om det handlar om församlingsplantering i en annan kultur. Murray däremot anser att ledaren i ett initialskede behöver en evangelistgåva och en förmåga att initiera nya projekt. Pastoral gåvor och förkunnelse bör också finnas i teamet om det ska växa. Apostel definierar han som en mer övergripande ledare som fokuserar på mission och inte en lokal ledare. Alltså anser han inte att det är en specifik gåva för tvärkulturell mission. Apostel och församlingsplanterare går inte att likställa men det finns en nära koppling mellan dem. En ledare kan ha en apostolisk gåva vilket medför att han eller hon oftast startar flera

⁴⁹ Wagner, 1991, s. 51.

⁵⁰ Green & Forster, 1995, s. 109.

⁵¹ Malphurs, 1992, s. 126.

⁵² Utifrån Shenk & Stutzman, Logan, Malphurs, Robinson & Christine, Murray, Green & Forster, Grady & Kendall, Sawatsky och Jones.

⁵³ Grady & Kendall, 1992, s. 356. Siffrorna bygger på en undersökning av 85 stycken amerikanska missionärer och församlingsplanterare genomförd av författarna.

⁵⁴ Malphurs, 1992, s. 68.

församlingar. Green och Forster menar att det måste finnas en evangelist i ledningsteamet för en liten församling om den ska växa.⁵⁵ När det gäller apostlar säger de:

If we need pastors to lead congregations into love, teachers to lead them into truth, evangelists to lead them into growth and prophets to lead them into the future, then what is the role of the apostle? The apostle leads us into multiplication.⁵⁶

De menar att en apostel är en person som är sänd, som har lite av både pastor, lärare, evangelist och profet i sig, som kan frigöra andra i sina tjänstegåvor och som har auktoritet att tillsätta församlingsledare. Apostlar är inte bara missionärer; de är ledare som bygger missionerande församlingar.

If an apostle oversees the establishing of new congregations, the development of a balance of all the leadership ministries will be ensured. Apart from the grace of God, if a pastor plants a church, he or she will pastor and pastor the flock to death; if an evangelist plants a church, he or she will wear it out with work; if a prophet plants a church, he or she will blow it up with a few broadsides; and if a teacher plants a church, he or she will lecture everybody to sleep with their superior erudition and knowledge. But if an apostle plants a church, his or her balance of prophet, evangelist, pastor and teacher will build the sort of church that will nurture and produce other churches and that will produce all sorts of ministries.⁵⁷

Eftersom en apostel i sig har lite av alla de andra fyra gåvorna kommer den gåvan aldrig att vara lika vanlig som de andra fyra. Enligt Green och Forster är det den viktigaste gåvan för en församlingsplanterare. Författarna har alltså lite olika meningar om vilka gåvor som är viktiga. Det viktiga är nog att som ledare se vilka av dessa gåvor som man inte har och komplettera med dem i ett team.

- Ledaren är en relationsbyggare som inger förtroende och möter upplevda behov hos människor, som har en förmåga att sätta nya troende i funktion i evangelisation, som kan kommunicera visionen på ett meningsfullt sätt och få andra att äga den.
- Ledaren utrustar andra och utnyttjar deras gåvor, bygger en församlingsskropp, har en teologisk insikt om församlingen, är överlåten till församlingstillväxt, är missionsinriktad och klarar att tänka i nya banor.
- Om ledaren är gift och har familj behövs ett stabilt familjeliv och att make/maka och barn delar arbetet och stöttar planteringen till 100%.

Vissa personlighetstyper passar bättre som församlingsplanterare än andra. Det finns ett test som kallas *Personal Profile System*, och som består av fyra grundläggande personlighetstyper. *Dominant personalities*, D, är uppgifts- och ledarskapsdrivna. De är katalysatorer som älskar förändringar och risker. *Influencing personalities*, I, är relationsdrivna, motiverande, entusiastiska och får andra att göra visionen till sin. *Steady personalities*, S, är relationsdrivna, goda lyssnare och uppskattar status quo. *Compliant personalities*, C, är detalj- och kvalitetsdrivna, analytiska och uppskattar status quo.⁵⁸ Detta test har använts för att undersöka församlingsplanterare i USA, och man kan då se att de församlingar vars ledare har högt D eller I växte mycket snabbare än de vars ledare har högt S eller C.⁵⁹

Det är viktigt att som ledare veta var i en församlings livscykel man bäst passar in. Malphurs talar om fem olika kategorier. En visionär bubblar av nya visioner men går hela tiden vidare.

⁵⁵ Green & Forster, 1995, s. 148.

⁵⁶ Green & Forster, 1995, s. 144.

⁵⁷ Green & Forster, 1995, s. 145-146.

⁵⁸ Malphurs, 1992, s. 94.

⁵⁹ Jones, 1995, s. 1. Undersökningen gjordes på 66 församlingsplanterare inom Independent Christian Churches.

En genomförare är en risktagare som kan ta en vision och genomföra den. En utvecklare tar andras visioner och utvecklar dess fulla potential, men är ingen risktagare. En maximerare gör det bästa av en befintlig verksamhet, men initierar inget nytt. En livräddare slutligen förnyar det som inte fungerar längre. En ensam församlingsplanterare eller en teamledare bör vara en visionär (som ofta startar flera församlingar under sin livstid) eller en genomförare (som oftast startar en församling och sedan stannar där).⁶⁰

4.1.2 Enkät och intervjuer

När informanterna fick lista sina tre främsta gåvor av elva alternativ var det tre stycken gåvor som helt klart kom främst.⁶¹ Det var först pastor/herde (17 poäng), sedan ledare (12 poäng) och på tredje plats lärare (10 poäng). Tro och förkunnelse kom först på delad sjunde plats med bara 4 poäng vardera. Evangelist fick 8 poäng och kom på fjärde plats, och apostel fick bara 2 poäng och kom sist. Av de två planteringar som startats av enbart två personer var det t.ex. ingen som var evangelist. Bara två personer ansåg att apostel var deras tredje viktigaste gåva. Tre av ledarna var visionärer, tre av dem var genomförare. Två av ledarna ansåg sig vara maximerare, som maximerar befintlig verksamhet. Alla informanterna ansåg sig vara mycket flexibla eller flexibla.

Bara två av elva stycken ledare anser att tro är en av deras tre främsta gåvor. Erik säger i intervjun att tron på visionen bland ledarna påverkar hela församlingen. *Att människor reflekterar över vad vi uttrycker som ledare har jag märkt. Uttrycker vi tro och tillförsikt så påverkar det, likaså om man är trött och nedstämd.*⁶²

Av de nio planteringar som startades av mer än två personer var det två som inte hade någon tydlig ledare. En av informanterna som startat med ett team har inte svarat på denna frågan av någon anledning. Det är alltså bara sex av fallen där det finns en tydlig ledare. Erik säger i intervjun på frågan om de aldrig haft en uttalad församlingsledare:

Nej, det var en lite känslig fråga om ledarskap i den här gruppen. Riktigt vad det beror på vet jag inte, kanske bränd mark eller dåliga erfarenheter av dåliga starka ledare. Så det där har fått växa fram. Frågan ställdes: Ska vi överhuvudtaget ha några ledare? [...] Sen har vi velat betona det kollektiva ledarskapet, det plurala ledarskapet.⁶³

Bengt anser att det är viktigt med evangelister i ett församlingsgrundande arbete, men anser inte att det är en av hans främsta gåvor.

Ja det är det. [...] Det är ett verkligt behov vi har. Jag tycker om att knacka dörr och prata med folk i centrum men jag är egentligen inte evangelist. Hade jag fått plocka ihop ett team från början så visst skulle jag veta vad som behövdes.⁶⁴

På frågan om de har några evangelister i församlingen idag svarar han:

Den som var riktig evangelist var [namnet utlämnat]. Det tyckte jag var väldigt svårt att han försvann. Sen har vi en äldre man, han är väl 72 år, han sa nyss om sig själv att han är evangelist. [...] Han har nog inte riktigt kommit i gång som evangelist i Bstad. I övrigt är det nog ingen som har så där väldigt...⁶⁵

⁶⁰ Malphurs, 1992, s. 94.

⁶¹ Se kapitel 3.

⁶² Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 6.

⁶³ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 2-3.

⁶⁴ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 6.

⁶⁵ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 6.

Erik tror att deras minskning i antal i församlingen i Estad beror på att de saknar evangelister.

En bidragande orsak är det vi var inne på förut om gåvor. En del människor har en uttalad gåva att möta icke kristna, vara öppna och sociala på det sättet, men också medvetna om evangeliet och kan presentera det på ett bra sätt. Både gåvor och färdigheter. Flera av dem har flyttat. Många av dem som bor kvar har andra gåvor som rör församlingen mer internt, själavård, bön, samtal, praktisk omsorg och så. Det är i och för sig användbara bitar också i ett utåtriktat arbete som ett komplement till missionärer och evangelister. Om det ville flytta några till oss med de gåvorna som ville vara spjutspetsar utåt så tror jag att många i församlingen också skulle kunna bidra i den processen som evangelisationen är. Nu saknar vi de spetsarna, de som både har tid och ork och lust och frimodighet att nå ut. Lite så tror jag att det är.⁶⁶

Alla ledarna utom två var gifta under tiden av församlingsplanteringen och alla utom en hade barn. I sex fall stöttade familjen planteringen helt och fullt, tre stödde den och en stödde bara till viss del. Arne säger i intervjun om stöd från familjen:

Det var det väl tveksamt till... alltså min fru backade väl upp, det var inget snack om det, men [namnet utlämnat] fru jobbade här [...] och hon kände inte alls speciellt för Astad. Det kanske var det som gjorde att de flyttade sen också. Hon hade absolut ingen längtan. Det tror jag att i familjen måste man vara enad också.⁶⁷

4.1.3 Analys

En del av det som sägs i referenslitteraturen bekräftas i enkäter och intervjuer. Annat får vi inget svar på. Malphurs säger att de viktigaste gåvorna är ledarskap, tro och förkunnelse, Murray menar att det är evangelist och Green och Forster menar att det är apostel. Ingen av dem säger att den nödvändigaste gåvan är pastor/herde vilken kom på en klar första plats i enkäten. Att apostel kommer på sista plats i enkäten bland ledarnas gåvor måste också ses som anmärkningsvärt, trots att det är en ovanligare gåva än många andra. Om referenslitteraturen har rätt saknas det många viktiga gåvor hos informanterna. Att de flesta ser som en av sina främsta gåvor att vara pastor/herde skulle kunna tyda på att dessa personer skulle passa bättre in i ett senare skede av en församlingsplantering än i ett initialskede. De två informanter som skrev att de var maximerare hade också som främst gåva att fungera som pastor/herde. Att evangelister är en viktig gåva i en församlingsplantering bekräftas i intervjuerna med Bengt och Erik. De framhåller att de saknar evangelister och att det kan vara en orsak till att de inte upplever någon större numerär tillväxt. Malphurs betonar ledarskap som en viktig gåva. Två av planteringsarna hade eller har ingen tydlig ledare vilket kan ha varit till en nackdel för dem. Däremot anser de allra flesta av informanterna sig vara flexibla vilket är en viktig egenskap enligt referenslitteraturen. Att det är viktigt att hela familjen äger visionen för församlingsplanteringen ser vi i intervjun med Arne, där han anser att den ledande orsaken till att hans kollega i planteringen slutade var att hans familj inte alls ägde visionen.

Att som ledare vara med och starta en ny församling utan att noga reflektera över vilka gåvor man har och se till att de gåvor man saknar finns representerade i ett team, kan leda till att församlingsplanteringen inte blir växande. Av enkäten framgår inte om informanterna har gjort det eller inte, men risken i ett litet team är att man startar med likartade personer som trivs tillsammans och att mångfalden av gåvor uteblir. En församlingsplantering utan en tydlig ledare, med en ledare som inte har gåvor som passar för en församlingsplanterare, med ledare

⁶⁶ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 4.

⁶⁷ Intervju med Arne, 2000-02.05, s. 6.

som inte är en D- eller I-person eller med ledare som inte är visionärer eller genomförare, har mindre förutsättningar att överleva och växa.

Om en ledare själv har en tro på visionen och att Gud vill göra mycket genom församlingsplanteringen, så påverkar det också teamet. Därför behöver ledaren vara ett föredöme i tro och även i Gudsrelation och bön. En ledare kan aldrig leda en person längre än han eller hon själv har kommit. Trots allt finns det en nyckel i den amerikanska undersökningen om hur mycket församlingsplanterare ber som vi kan ta till oss även i Europa och Sverige. Alla delar av församlingens liv behöver badas i bön, så också församlingsplantering. Brist på bön kan göra att en församlingsplantering har mindre förutsättningar att överleva och växa.

4.2 Moderförsamling

4.2.1 Referenslitteratur

Murray talar om 12 olika modeller för att plantera en församling:⁶⁸

1. *Moder-/dottermodellen*: En lokal församling sänder iväg ca 25 personer att grunda en egen självständig församling inom ett nära geografiskt avstånd.
2. *Olyckligt föräldraskap*: En lokal församling upplever inre konflikter och anser det bäst att sända iväg en grupp att grunda en ny självständig församling för att inte splittras.
3. *Kringspridande*: En lokal församling bryter upp i mindre enheter som formar ett antal självständiga församlingar, t.ex. vid förföljelse.
4. *Adoption*: En stor lokal församling adopterar en liten kämpande församling och utrustar och bygger upp den för att plantera ut den igen. Speciellt bra på landsbygd.
5. *Kolonisation*: En lokal församling sänder iväg ett team att grunda en egen självständig församling på en annan ort eller land.
6. *Flerfaldiga områdesförsamlingar*: En lokal församling opererar genom olika områdesförsamlingar på en plats.
7. *Flerfaldiga platser*: En lokal församling opererar genom olika områdesförsamlingar på olika platser.
8. *Satellit områdesförsamling*: En lokal församling planterar ut grupper av sina medlemmar för att forma nya områdesförsamlingar som fungerar självständigt till viss del.
9. *Spontan*: En grupp av kristna i samma område bestämmer sig för att bilda en ny församling.
10. *Församlingsplanterare*: En församlingsplanterare bildar en ny församling.
11. *Missionsteam*: Ett församlingsplanterings team med människor från olika församlingar och organisationer bildar en ny församling.
12. *Kooperativ strategi*: Ett antal lokala församlingar/missionsorganisationer samordnar resurser för att plantera en eller flera nya församlingar.

Murray lägger inte in några värderingar vilken metod som han tycker är bäst, utan menar att olika metoder kan fungera olika bra i olika sammanhang. Det beror också på vem det är som ska plantera, vad motivationen är till att plantera och vad man vill se för resultat. Han talar ändå huvudsakligen om modell nummer ett och modell nummer fem där det handlar om en lokal församling som planterar en ny församling i närheten eller på ett längre avstånd. Moder-/dottermodellen är den vanligaste i Storbritannien.⁶⁹ Jag kommer att använda termen

⁶⁸ Murray, 1998, s. 259-292; Murray, 2000-03-11, s. 4.

⁶⁹ Murray, 1998, s. 260.

moderförsamling som begrepp både när en lokal församling planterar en ny på nära avstånd och på längre avstånd eftersom det är lättare att förstå än att dela upp begreppen.

Flera andra författare som till exempel Schwarz och Logan menar att det är naturligt att en församlings livsprocess innehåller steget att plantera nya församlingar. Annars är inte församlingen frisk enligt Schwarz.⁷⁰ Svanberg skriver i sin uppsats:

Church planting is a responsibility of the local church. As it should be natural for every believer to multiply new converts and lead them to maturity in Christ, it should be natural for every congregation to multiply itself in new church plants and expand the kingdom of God into new areas and cultural strata, locally as well as nationally and globally.⁷¹

En församling som vill plantera en ny församling kan misslyckas på flera områden. Därför är det viktigt med undervisning om vad församlingsplantering är och att ge ett teologiskt och historiskt stöd för att plantera församlingar. Det är viktigt att sprida visionen till alla i församlingen så att alla känner att de äger visionen. Likaså att förklara tydligt vad det kommer att innebära för församlingen, ge tid för diskussion och låta så många som möjligt vara engagerade på olika sätt i processen. En moderförsamling kommer att ”känna” sig annorlunda efter en plantering och till en början blir det ett tomrum efter de som flyttat. Man kan också få en känsla av att någonting gått förlorat och i detta behöver moderförsamlingen en ny tydlig vision för sin egen del att fokusera på.

I relationen mellan en planterande moderförsamling och den nyplanterade dotterförsamlingen kan det uppstå flera problem. Därför är det viktigt att båda parter och alla inblandade är klara med vilken sorts relation man ska ha. Svårigheter som kan uppstå är att de båda parterna blir oense om skillnader i församlingsidentitet och församlingsstruktur. Det kan uppstå en avundsjuka i moderförsamlingen om det går lite trögt för dem men väldigt bra för dotterförsamlingen. Likaså om planteringen kostar mycket pengar för moderförsamlingen. Därför är det viktigt med goda förberedelser i moderförsamlingen innan en plantering.

Om församlingen är planterad utifrån en moderförsamling på samma ort eller i närheten av samma ort kan man på ett smidigt sätt dra in församlingen in i moderförsamlingen igen om planteringen inte skulle lyckas, eller om ledarna inte kan fullfölja planteringen på grund av utbrändhet. Det blir svårare om den är planterad långt från moderförsamlingen, och ännu svårare om den är planterad utifrån något annat sammanhang som t.ex. samfund, bönegrupp, missionsorganisation m.m. Murray säger att vi måste våga misslyckas i församlingsplantering.⁷² Malphurs säger också att vi måste vara villiga att misslyckas för att lyckas. Vi får inte vara rädda för misstag, men vi måste lära oss av dem.⁷³ Han menar att det är bättre att våga prova och kanske misslyckas än att aldrig prova alls.

4.2.2 Enkät och intervjuer

I intervjuerna framhåller både Arne, Bengt och Erik att de saknat relationen till en moderförsamling. *Det är därför som jag tror då att man allra helst gör det utifrån en lokal församling. Det är det allra bästa.*⁷⁴ Planteringen i Estad startades utifrån en bönegrupp med anknytning till en lokal församling, men alla i gruppen var inte med i den församlingen.

⁷⁰ Schwarz, 2000, s. 24.

⁷¹ Svanberg, 1999, s. 100.

⁷² Murray, 2000-03-11, s. 5.

⁷³ Malphurs, 1992, s. 69.

⁷⁴ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 5.

Hela gruppen kom inte från [namnet utlämnat] så på det sättet var det ingen avknoppning från [namnet utlämnat]. Men på något sätt har de stått bakom oss som jag tror en moderförsamling skulle göra i uppmuntran, vilja att stötta oss och erbjudit möjligheter. [...] det var individer i församlingen som kände att det här vill vi göra och då välsignade församlingen det.⁷⁵

Om Erik skulle få starta om från början skulle han tydligare bevara banden och gemenskapen med den större församlingen. Erik håller dock med om att det var en ”underground” plantering och att församlingen inte hade någon vision alls för den. Planteringen i Bstad startades utifrån ett samfund och det fanns ingen moderförsamling med i bilden. Bengt kan idag se att det kunde ha varit positivt. *Och visst hade det varit bra att haft en tydligare koppling till en annan församling. Det vore inget negativt. Om man hade börjat så och tagit det här att blivit självständig lite längre fram.*⁷⁶ Några av de som snart kom med i arbetet kom från en lokal församling i närheten men den församlingen har aldrig varit en moderförsamling.

Det är klart att en del har väl varit intresserade. Det första vi gjorde när vi skulle börja undersöka möjligheterna så hade vi ett möte med representanter från både [namnet utlämnat] och [namnet utlämnat]. Men de sa från bägge håll tydligt ifrån att de inte var intresserade av att engagera sig. Det fanns ingen kraft och inspiration över till det. De kände att de hade nog med sitt eget då [...]⁷⁷

Bengt säger på flera ställen i intervjun att det har varit jobbigt att församlingen planterats utifrån ett samfund. *Jag tycker att de som missionssekreterare drar igång att sådant arbete utan att det finns ett stödjande församling så tar man på sig ett väldigt stort ansvar. För då måste ju stödet komma därifrån.*⁷⁸ Det stödet och ansvarstagandet är inget som Bengt sen har känt från samfundet. Det projekt som Arne gick in i var också initierat av ett samfund. Här fanns en lokal församling i närheten, men de kände inte att de hade resurser att vara moderförsamling.

Sen hade de [samfundet] ändå kontakt med församlingen här. Och församlingen sa att det är helt ok, men vi har inte möjlighet att just ge resurser till att starta ett pionjärbete i Astad. Men vill ni i samfundet göra det så tycker vi att det är ok. [...] Samtidigt kände man att trots att församlingen här inte kände att det här är vårt projekt så var det ändå hemförsamlingen man utgick ifrån. [...] Det var 1996 som jag började jobba med [namnet utlämnat], och det kändes ju då att det fungerade ju inte att arbetet styrdes från samfundet och då kände man härifrån församlingen att vi måste nog att ett större ansvar.⁷⁹

På ett sätt blev alltså denna församling nästan mot sin vilja en moderförsamling. Problemet var bara att visionen för arbetet föddes hos samfundet och inte hos denna församlingen. Arne säger i enkäten att det nog gjorde det svårt. När planteringen i Astad fick dras tillbaka efter en konflikt tog dock församlingen en moderförsamlings ansvar. Ännu ett problem var att personer i planteringen som kom från församlingen låg i konflikt med ledningen där. Både styrelsen i den församlingen och representanter från samfundet fick försöka att lösa konflikten. Det lyckades inte helt och arbetet lades ned. De flesta av personerna som var engagerad i planteringen blev en del av den församlingen. Trots det var det inget strategiskt tillbakadragande, utan mer en nödlösning på grund av konflikten. Arne gick in och jobbar idag i den ”påtvungade moderförsamlingen”. Han säger att han idag har en större tilltro till att det är församlingar som ska grunda församlingar.

⁷⁵ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 5.

⁷⁶ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 3.

⁷⁷ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 4.

⁷⁸ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 4.

⁷⁹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 1-2.

Erik säger i intervjun att de har funderat på hur de ska göra om de inte växer och arbetet blir för tungt för dem. De har en plan att i så fall kunna gå in i en närliggande lokal församling som har flera medlemmar i det området där Eriks församling verkar.

Som jag har funderat men som vi inte har pratat om i församlingen skulle kunna vara att [namnet utlämnat] som står oss nära är redo att ta ett ansvar för Estad. Skulle vi som grupp känna att vi orkar inte med det här längre, men ändå ser att Estad är ett missionsfält där det behövs kristen närvaro, att man då tar upp manteln. Det är en möjlighet.⁸⁰

En vidare tanke är att man skulle bilda en geografisk områdesförsamling inom den närliggande församlingen tillsammans med dess medlemmar som bor i Estad.

Vi har pratat om att mötas som bönegrupper/gemenskapsgrupper för att mötas och lära känna varandra, och på något sätt underifrån att det kunde få växa fram en känsla för att vi som bor i Estad hör ihop och kan göra någonting tillsammans. Att bilda en områdesförsamling där man också är medlem i [namnet utlämnat], det pratar vi lite grand om.⁸¹

4.2.3 Analys

Efter att ha läst referenslitteraturen tyckte jag mig inte se någon nackdel med att plantera utifrån en fristående bönegrupp eller utifrån ett samfund. Alla modeller fanns representerade och ingen framhölls som bättre. Men under intervjuerna med Arne, Bengt och Erik började det framträda allt tydligare hur viktigt det är med en moderförsamling. Det kanske är så att det i en svensk kontext fungerar bättre med moder-/dotterplanteringar än andra modeller. Enligt Murray är de flesta planteringar i Storbritannien moder-/dotterplanteringar, men han framhöll inte den som bättre. Det kan också vara så att de i Storbritannien har en större variation och kreativitet i församlingsplantering än vi har i Sverige och därför fungerar även andra modeller. En annan orsak kan vara att de har längre erfarenhet som gör att de bättre klarar att plantera utifrån andra modeller än vad vi gör i Sverige. Att ett samfund står som planterande organism gör det svårare för en ny församling att växa och överleva. Både Arne och Bengt menar att det var negativt att planteras utifrån ett samfund. Detta framkom inte som svar på en direkt fråga från mig, utan kom fram i deras egen berättelse om hur församlingsplanteringen gick till. Efterhand knöt både planteringen i Estad, som startades utifrån en bönegrupp, och planteringen i Astad närmare kontakter med en församling i närområdet som kom att fungera lite som en moderförsamling eller en stödförsamling. Alla intervjuerna genomfördes med planteringar som gjorts i avgränsade geografiska områden inom en stad. Kanske är det i de fallen ännu viktigare att ha en moderförsamling, då det är svårare att ha ett så avgränsat målområde än om man har en hel stad. Det är också en oerhörd förmån att ha en moderförsamling som säkerhet om planteringen skulle behöva dras tillbaka. Den kan då innesluta planteringsteamet i sin gemenskap igen. Där ligger Eriks tankar att tillsammans med medlemmar ur den närliggande församlingen bli en områdesförsamling i den helt i linje, även om den närliggande församlingen inte är en moderförsamling från början.

⁸⁰ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 4.

⁸¹ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 5.

4.3 Team

4.3.1 Referenslitteratur

Nya församlingar som startas av ett team har fyra gånger större chans att överleva än om de startas av en ensam församlingsplanterare.⁸² Shenk och Stutzman menar att församlingsplantering är ett lagarbete från början till slut. Är församlingsplanteraren en ensamvarg kommer inte planteringen överleva någon längre tid. Ser man på församlingsplantering i den första kyrkan skedde det alltid i team, de lät aldrig någon gå ensam och plantera en ny församling. Jesus själv modellerade teamarbete när han jobbade med sina tolv närmaste lärjungar. Han sände ut dem två och två, sedan sände han ut de sjuttiofyra i team.⁸³ De ger några anledningar till varför ett team är nödvändigt i församlingsplantering.⁸⁴

- För det första är ett team redan en liten församling i sig själv. Människor som arbetar tillsammans i harmoni visar synligt för människor den sorts gemenskap som de vill skapa. Idag räcker det inte att proklamera evangeliet, vi måste leva det i gemenskap så att människor ser vad det innebär. Enheten i teamet borde vara första prioritet för teamledaren.
- För det andra finns det i ett team en mångsidighet, och i en mångkulturell miljö är det lättare för ett mångkulturellt team att nå in.
- I ett team delar man på ledaransvar och makt och skapar en modell för hur man delar auktoritet och ansvar. Det är alltid viktigt när en ny församling planteras, men det är också viktigt att det finns ett klart definierat ledarskap i teamet.
- Ett team drar samman arbetare som kan hjälpa varandra i uppdraget. I NT nämns 37 stycken medarbetare till Paulus vid namn, Paulus hade alltid ett team av medarbetare runt sig.⁸⁵
- Den uppgift som ett team kan utföra är större än om medlemmarna skulle jobba var för sig. En häst kan normalt dra två ton, men två hästar som arbetar tillsammans kan ibland dra så mycket som 23 ton. När människor arbetar tillsammans uppstår det en kraft och kreativitet som inte finns om de skulle arbeta ensamma.
- Medlemmar i ett team kan stödja och uppmuntra varandra.
- Teamarbetet lär upp ledare för framtiden.

Församlingsplanteringar som inte startar med ett team förlorar i stabilitet, kreativitet, styrka, mångsidighet, resurser och tillväxtfart. Församlingstillväxtforskare i USA anser att det behövs ett team av 40-50 personer för att församlingsplanteringen ska lyckas. Detta är ett orimligt antagande utifrån europeiska förutsättningar menar Murray, då de flesta församlingar i sådana fall aldrig skulle kunna plantera en dotterförsamling.⁸⁶ Trots detta argumenterar församlingsplanteringsrörelser i Europa för att det är bäst att starta med ett team. Nybygget anser till exempel att det behövs ett team av 20 personer för att starta en ny församling ansluten till samfundet. Om man startar med ett team gäller det att träna och utveckla teamet rätt innan starten. Alla måste hitta sina gåvor och uppgifter, ledaransvar måste vara klart och tydligt och det gäller att inte ge ansvar till omogna ledare. Många församlingsplanteringar har skadats svårt av att omogna ledare fått ansvarsuppgifter de inte klarat.⁸⁷ Samtidigt är det

⁸² Williams, 1999, s. 1. Även om informationen är från USA tror jag mycket väl den kan tillämpas i Sverige.

⁸³ Matteus 10:1-4, Markus 6:6b-13 & Lukas 10:1.

⁸⁴ Shenk & Stutzman, 1988, s. 44-51. De anledningarna refereras också i Robinson & Christine, 1994, s. 143.

⁸⁵ Shenk & Stutzman, 1988, s. 49.

⁸⁶ Murray, 1998, s. 223-224.

⁸⁷ Jones, 1995, s. 2.

viktigt att teamet bygger på relationer. När man sätter samman ett team måste vänskap gå före funktion.⁸⁸ Att som gift par se sig som ett församlingsplanteringssteam är inte vist, det fungerar ofta inte i längden.⁸⁹ Det behövs minst en person eller ett par till.

4.3.2 Enkät och intervjuer

Ingen av informanterna anger i enkäten att de startade ensamma eller att planteringen startades av en ensam person. Men i en av intervjuerna kom det fram att Bengt i stort sett var ensam i början. Denna plantering startades utifrån ett samfund.

Men sen var ju tanken då att vi skulle vara några stycken som skulle flytta hit naturligtvis. Men när det började bli dags så ringde [namnet utlämnat] och sa att vi hade inga fler att skicka iväg. Då sa jag att då stannar jag [...] Men då sa han att det är väl lika bra om du flyttar dit och lär känna området och lite så där, och då gjorde jag det. Vilket jag ifrågasätter efteråt. Så jag flyttade hit i alla fall [...] sen började vi lite så smått med de människorna som fanns här började vi med bön en gång i veckan. Det var det första.⁹⁰

Några av de få kristna som bodde i området bildade ett litet team. Av dessa fem personer är det bara Bengt och en person till kvar idag. Bengt hade svårt att få med alla kristna som bodde i området i församlingsplanteringen.

Den första terminen då var det ju vi som var teamet kan man säga. Det var ett par killar i 20-års åldern också var det [namnet utlämnat] och [namnet utlämnat] och jag. Det var ju vi som hade bullgerillan och alltihop så där. [...] Men sen när vi fick teamet som kom hitflyttande då försvann mer eller mindre de andra killarna. Så tyvärr så kom de inte med när vi bildade församlingen, vilket jag tycker fortfarande är sorgligt. För de bor ju kvar här [...] Så det är egentligen bara [namnet utlämnat] kvar, hon är ordförande i församlingen. [...] Men det är en sak som tar ner modet lite ibland när man tänker på det. För vill inte kristna som bor här och till på köpet var med från början vara med och satsa här, hur ska man då tänka sig att någon vill flytta hit och jobba. Det är ju ett problem att det kan vara mycket lättare och roligare att åka in till stan än att jobba här.⁹¹

En av församlingsplanterarna i enkäten startades av ett ensamt gift par, vilket Shenk & Stutzman anser är ovist. Planteringen i Astad planterades av två stycken personer, vilket är ett väldigt litet team för att skapa dynamik. Ett samfund sände ut dem att arbeta i Astad, men de upptäckte efter ett tag att de var oerhört olika. Den ene hoppade då av och den andre i teamet fick jobba på ensam. Efter ett halvår kom Arne in i bilden och började jobba tillsammans med honom. Så småningom började de att samla en grupp omkring sig.

Vi försökte lite grann, vi startade Alphagrupp och formade en husgrupp och försökte få lite mer struktur, någon delade något ord och så där. Sen hör det väl också till att de människor som fanns med var väldigt olika. För det första tillhörde inte alla församlingen utan några tillhörde andra församlingar och det var en väldig spridning i ålder och om man får säga så lite speciella människor. De flesta bodde ändå där och ville liksom vara med. Så det var inte helt lätt att samla ihop gruppen och få en enighet kring vad man ville göra och på vilket sätt man ville jobba.⁹²

Han fortsätter och beskriver arbetet. Den andre flyttar efter ett tag han också och Arne blir ensam kvar som ledare för arbetet.

Jag försökte samla ihop ett gäng, några som jag visste kände för arbetet i Astad. Men om jag ska vara riktigt ärlig så blev det kanske inte så där jättebra. Jag visste att de här

⁸⁸ Kridiotis, 2000-11-06, s. 5.

⁸⁹ Shenk & Stutzman, 1988, s. 54.

⁹⁰ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 1.

⁹¹ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 2.

⁹² Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 2.

människorna, en familj eller ett par, de bodde i området och kände väldigt mycket för området. [...] Båda de andra männen i de här paren satt med i styrelsen här i [namnet utlämnat]. Och hade väl kanske under en ganska lång tid funnits lite så där gnissel och synpunkter på arbetet här, man var för att inte säga missnöjd. [...] Men tyvärr blev det så under tiden att framför allt de andra paren kunde inte riktigt släppa sitt negativa kring arbetet i församlingen i styrelsen. Det urartade sig till en riktig konflikt med framför allt pastorn. [...] Vi skulle vara radikala och det kändes spännande att nu tar det fart. Men samtidigt så tog den här konflikten ännu mera fart. Så mycket tid gick åt till att bara bearbeta hur vi ska hantera konflikten och framför allt blev det relationen mellan Astad och [namnet utlämnat].⁹³

Det blev till slut ett team av människor, men sammansättningen blev inte så bra vilket resulterade i att församlingsplanteringen så småningom drogs tillbaka.

Fem församlingar startades av ett team på 3-5 personer, två med ett team på 6-20 personer och endast två med ett team på mer än 20 personer. Av de som varit 2-5 personer skulle fem av sju vilja starta med ett större startteam om de skulle få göra något annorlunda mot vad de gjort. När Arne sammanställer lite lärdomar från sina erfarenheter säger han att:

Dels tror jag att man behöver vara ett rejält, alltså det räcker inte med en eller två personer, utan man behöver vara ett rejält team. Säkert också några familjer. Det blir för tungt att jobba ensam eller bara ett par stycken och jag tror gärna att man ska vara flera familjer [...] Och jag tror man behöver vara ett bra gäng, ju fler desto bättre. Och att teamet är någorlunda samstämt och har någorlunda enighet i övergripande mål i alla fall. Sen att det är bra att man är olika människor med olika gåvor och så [...]⁹⁴

Även i intervjun med Bengt framkommer det att han skulle vilja haft ett större team med en långsiktig kallelse egentligen, men det blev inte så i starten. Annat som relaterar till team och som informanterna skulle gjort annorlunda om de fick starta om igen var att ha fler i teamet med erfarenhet av församlingsplantering, använda en rakare kommunikation i teamet, arbeta mer på enheten i teamet och skapa ett mer gävobaserat team.

Alla tre informanterna som intervjuades hade upplevt problem med att få människor att flytta strategiskt till planteringarna och bli en del av teamen. Arne säger:

Vi hoppades länge, vi bad och ropade till Gud, jag var på konferenser och försökte få människor att flytta strategiskt. Jag har sett väldigt lite av det. [...] jag lyckades inget bra i alla fall, att få människor att flytta strategiskt. Vi var på Bibelskolor [...] Det kan man fundera på, hur rekryterar man människor? Det är därför som jag tror då att man allra helst gör det utifrån en lokal församling. Det är det allra bästa. Att sitta och be och vänta att det ska komma någon. Det vill till något alldeles speciellt.⁹⁵

Bengt vill verkligen att det ska komma fler kristna som flyttar till församlingen. *Men det är klart att det som behöver hända är att det kommer några fler som verkligen vill satsa.*⁹⁶ Samtidigt upplever även Bengt att det är svårt att få människor att flytta strategiskt till församlingen, och tycker nästan att samfundet motarbetar dem när de rekommenderar människor som bor i deras närhet att gå med i andra församlingar längre bort.

Jag träffa några gamla vänner från [namnet utlämnat] här för ett tag sedan och då berättade de så förtjust att det var några unga engagerade människor som flyttat till [...] och då hade de pratat med [namnet utlämnat] som hade förslagit dem att gå till [namnet

⁹³ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 2-3.

⁹⁴ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 5.

⁹⁵ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 4-5.

⁹⁶ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 5.

utlämnat]. De höll jag på att bli golvad och skriva ett brev och fråga att han visste att vi fanns och att han inte skulle rekommendera dem... För de bodde här i, inte i Bstad men i alla fall i [namnet utlämnat].⁹⁷

4.3.3 Analys

En församlingsplantering som inte startas med ett team har mindre förutsättningar att överleva och växa. Enligt enkäterna och intervjuerna med Arne och Bengt finns det helt klart en brist i att vara ett för litet team när man startar. Att detta är det som de allra flesta skulle göra annorlunda om de fick börja om från början igen tyder på att det är oerhört viktigt. Att börja plantera på ett ställe och försöka samla ihop till ett team i efterhand fungerar oftast inte. Det ger både Arne och Bengt exempel på. Det är svårt att få med både kristna på orten och att få kristna från andra ställen att flytta strategiskt. Det är tydligt att församlingar som startas av ett större team har bättre förutsättningar än de som startas av ett mindre team. Därför är det viktigt att vara ett stort team redan i förberedelserna. Här kan Nybyggets rekommendation att ett team ska vara 20 personer fungera som en bra mall. Flera samfund i Sverige borde fundera mer inom detta området innan de skickar iväg så små team som två personer för att plantera en ny församling. En annan slutsats är att ett team som samarbetar väl och känner varandra har större förutsättningar att lyckas och att ett team där några familjer ingår oftast får en annan stabilitet.

4.4 Struktur och utvärdering

4.4.1 Referenslitteratur

Gemensamt för referenslitteraturen är betoningen på en smågruppsstruktur. Logan hävdar att smågrupper i församlingen är bästa kontexten för livsförändringar, den förlöser lekmän till tjänst, decentraliserar den pastoral omsorgen och tillåter obegränsad tillväxt.⁹⁸ Malphurs säger att ett robust nätverk av smågrupper är en viktig princip i församlingsplantering. Det primära syftet med smågrupper är förvandlingen av personers liv genom gemenskapen.⁹⁹ Av Schwarz 170 variabler för tillväxt i församlingen är mångfaldigandet av livsnära smågrupper genom celledelning den viktigaste.¹⁰⁰

Det är tydligt att det krävs olika sorters struktur och ledarskap i olika faser av en församlings växt. Enligt Lars Lynges som arbetar i Citykirken i Köpenhamn finns det två tydliga gränser där en församling övergår till en annan fas. Det är vid ca. 50 medlemmar och ca. 200 medlemmar. Dessa gränser karakteriseras av ledarskapsproblem och att det krävs en omstrukturering för fortsatt numerär tillväxt. Lynges menar att om en församling inte bryter 50 gränsen efter 5 år ska man också omstrukturera.¹⁰¹ Malphurs talar om två olika sorters ledare, herde och rancher.¹⁰² En herde känner alla i församlingen, predikar, hälsar på gamla och sjuka, sköter begravningar o.s.v. Denna ledarstil fungerar upp till 200 barriären. Församlingar med en sådan ledare växer oftast bara till ca. 100 personer. En rancher däremot fungerar som herde för en liten grupp i församlingen, t.ex. ett ledarteam. Alla i församlingen har en herde, men det är inte ranchern som är det. En rancher leder genom andra människor, och inser att han eller hon inte kan ha kontroll på allt som händer i församlingen. Makten är

⁹⁷ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 7.

⁹⁸ Logan, 1989, s. 9-1.

⁹⁹ Malphurs, 1992, s. 211-213.

¹⁰⁰ Schwarz, 2000, s. 32-33.

¹⁰¹ Intervju med Lars Lynges, 2000-05-25, s. 4-5.

¹⁰² Malphurs, 1992, s. 313-314.

decentraliserad istället för centraliserad som för en herde. Om en ledare klarar av övergången i ledarstil och struktur kan han eller hon fortsätta att vara ledare för församlingen. Om en ledare inte klarar av en sådan förändring kan han eller hon bli ett hinder för fortsatt numerär tillväxt. Murray anser att om en församling ska bryta igenom 200 barriären ska man öka sin anställda personal och utveckla ledarskapsstrukturer som möjliggör fortsatt tillväxt. Teamledarskap är nödvändigt, även om en person fortsatt bör vara ledare för ledarteamet.¹⁰³

Under tiden en församling planteras är det mycket viktigt med regelbunden och konstruktiv utvärdering av allt som görs. Till detta behövs klara, tydliga och mätbara målsättningar som går att utvärdera. Rick Warren hävdar även att en församlings syfte ska vara mätbart och gå att utvärdera.¹⁰⁴ Utvärdering sköts bäst av de som är involverade, som ledningsgrupp eller ledningsteam. Det kan vara positivt att ha en person eller grupp utanför församlingsplaneringen till hjälp i utvärderingen emellanåt. Är det en plantering utifrån en moderförsamling, organisation eller samfund kan de vara behjälpliga i utvärderingsprocessen. Utvärdering av t.ex. gudstjänster bör ske efter varje tillfälle, medan annat i församlingens liv kan utvärderas under en längre tidsperiod. Utvärdering är nyttigt för att veta att man som planterare gör rätt saker på rätt sätt. Malphurs menar att en del församlingar ligger så mycket som 10 år eller ännu mer efter resten av samhället i kulturell förståelse, därför behövs det utvärdering för att församlingen ska vara relevant i det samhälle den lever i. Utan utvärdering kan en aktivitet i församlingens liv rulla på under flera år, utan att någon egentligen vet varför och till vilken nytta. Detta kan göra att en församlingsplantering går från att vara en missionerande till en upprätthållande gemenskap.

4.4.2 Enkät och intervjuer

Åtta av församlingsplaneringarna var strukturerade i smågrupper. I ett av fallen hade man enbart smågrupper. Sex hade både smågrupper och gudstjänster, men smågrupperna var viktigare. En hade smågrupper, men där var gudstjänsterna viktigare. Två församlingar hade inga smågrupper överhuvudtaget. Bara sex stycken anser att livsnära smågrupper präglade församlingsplaneringen. Fyra av församlingarna ansåg sig vara mycket flexibla och sex flexibla. Bara en församling ansåg sig inte vara så flexibel. I det fallet krockade det med att ledaren var mycket flexibel vilket gjorde att arbetet för ledaren blev tyngre och tyngre. Av de tio flexibla församlingarna var nio av dem flexibla i församlingens strukturer och tio i församlingens verksamhet.

De flesta församlingsplaneringar har gjort någon form av utvärdering. Två av dem hade ingen kontinuerlig utvärdering, en hade en intern utvärdering mindre än en gång per år, sju hade en intern utvärdering minst en gång per år, två hade dessutom hjälp av någon utanför församlingen i utvärderingsarbetet. I enkäten fanns en fråga där informanterna kunde skriva vad de skulle gjort annorlunda om de skulle fått starta om igen. En av församlingsplaneringarna som är nedlagd svarade att de inte visste något de skulle göra annorlunda om de fick starta om igen, detta trots att de inte hade någon tidigare kunskap eller erfarenhet från församlingsplantering, inte planterats utifrån ett team eller utifrån en moderförsamling och inte haft någon mentor.

4.4.3 Analys

Allt fler rapporter om den lilla gruppens betydelse för att skapa hälsosamma och växande församlingar kommer. Då är det konstigt att några av informanterna har startat nya

¹⁰³ Murray, 1998, s. 235.

¹⁰⁴ Warren, Rick, 1995, s. 107.

församlingar utan att bygga på en smågruppsstruktur. Att fem av informanterna inte ansåg att deras planteringar har eller hade präglats av smågrupper kan vara ett tecken på varför de inte växer. Ingen av informanternas församlingar var i det stadiet att de kommit till någon av de gränser då strukturer och ledarskap måste förändras.

Att de flesta församlingar utvärderat sig själva är bra. Kanske fler skulle behöva tagit hjälp med utvärdering av resurser utanför församlingen för att få nya infallsvinklar på det man gör. Det skulle kunna vara en bra service som samfunden kunde tillhandahålla, eller det skulle kanske kunna ordnas med någon form av nätverk mellan nya församlingar. Att en av planteringarna som lagts ned inte kan se något de borde gjort annorlunda tycker jag tyder på en viss brist på självkritik.

En församlingsplantering som inte har en struktur med mindre grupper och som inte utvärderar för att veta att man gör rätt saker har mindre förutsättningar att överleva och växa.

4.5 Mentoring och stöd

4.5.1 Referenslitteratur

En församlingsplanterare behöver stå ansvarig inför någon annan. Frånvaron av det kan orsaka stora problem i en församlingsplantering med oerfaret ledarskap, entusiasm och kreativitet. Nybygget betonar numera vikten av att ha en mentor när man planterar en ny församling och har också ett mentorsprogram som förberedelse inför en plantering eller för församlingsplanterare som redan finns i en plantering. Schwarz har i sin undersökning kommit fram till att av 15 olika variabler som relaterar till ledarskap är den faktor som mest påverkar både kvalitet och tillväxt villigheten hos ledaren att ta hjälp av och tala med någon utomstående om arbetet.¹⁰⁵ Detta är inte mindre viktigt i en nyplantering där det inte finns några klara riktlinjer att följa i arbetet.

Det behövs mycket stöd i en församlingsplanteringssituation. En modell kan vara att ledare inom ett geografiskt område träffas för att uppmuntra varandra. En annan modell kan vara att plantera nya församlingar i klungor, så att de kan stötta varandra. Är församlingen planterad utifrån en moderförsamling finns det förhoppningsvis ett bra stöd därifrån. Att tro att det går bättre att starta en ny församling helt fristående och inte relatera till ett samfund eller en gemenskap av församlingar är dumt.

4.5.2 Enkät och intervjuer

Endast tre informanter har haft en handledare eller mentor under tiden av församlingsplanteringen. Alltså var det åtta som inte hade någon. För de tre som hade mentor/handledare var de personerna en vän utanför församlingen, en annan utanför församlingen och en samfundsanställd. Bengt säger i intervjun att han inte haft någon mentor eller handledare och att han saknat det. Men däremot har han haft ett samarbete med en annan närliggande församling och upplevt ett stöd därifrån. *Det har jag tänkt att jag vet inte hur det skulle gått om jag inte haft dem.*¹⁰⁶ De har också haft lite kontakt med andra nystartade församlingar som befinner sig i samma situation som de. Även Erik har träffat pastorer i några närliggande församlingar och ser det som sin handledning.

¹⁰⁵ Schwarz, 2000, s. 23.

¹⁰⁶ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 5.

Åtta av planteringarna uppgav att de hade haft stöd från ett kristet samfund,¹⁰⁷ främst genom ekonomiska insatser (7 stycken) och genom uppmuntran och omtanke (8 stycken). Bara två hade känt ett stöd genom mentoring eller handledning och bara en hade känt ett stöd i form av utbildning. Alla åtta informanter som känt ett stöd från ett samfund hade alltså känt uppmuntran och omsorg, och så många som sju av dem hade fått stöd genom ekonomiska insatser. Alla som relaterat till SAM, SMF och HF hade fått ett ekonomiskt stöd, samt tre av fyra som känt ett stöd från Nybygget. Men trots att det ser bra ut i enkäterna framkommer flera brister i stödet från samfunden när man lyssnar på Erik och Bengt. Jag frågade Erik om de haft något konkret stöd från samfundet.

Nej, som jag kan minnas var det inte fråga om: Hur kan vi nu aktivt stödja er från vår sida eller så? Behöver ni mentorskap? Vill ni ha regelbunden träff med någon/några i vår stab då som står till förfogande för pastorer eller medarbetare? Har ni möjlighet att sända människor till medarbetarkonferens, hur ser det ut ekonomiskt för er? Sådana frågor ställdes inte. Det hade nog krävts mer initiativ från vår sida i så fall att börja den relationen. Det kan kännas lite som att nu var man glad att man fick föra in oss i statistiken för nybildade församlingar, nu kan vi gå vidare. Jag säger det inte med någon bitterhet, för det är vårt ansvar att se möjligheterna, fråga efter dem, ligga på lite också. Men det hade inte gjorts någonting med lite mer aktivitet är klart.¹⁰⁸

Bengt har även han lite dåliga erfarenheter av stöd från samfundet.

Vi har inte varit så nöjda med det. Jag tycker att de som missionssekreterare drar igång att sådant arbete utan att det finns ett stödjande församling så tar man på sig ett väldigt stort ansvar. För då måste ju stödet komma därifrån. Jag hade fått den uppfattningen att det skulle fungera bättre, för det lät så entusiastiskt. Sen tyckte jag att jag blev väldigt utslängd här alldeles för mig själv och det fungerade inte alls med... Jag hade velat haft någon regelbuden kontakt och haft någon att bolla med. Vi har sagt ibland att vi kunde ha begravt den här församlingen för länge sedan utan att de skulle veta något om för det fanns inte så mycket [...] Om jag ska säga hur jag känner så har jag mer känt att det varit mer krav än stöd och nu efter några år mer misstro och den här inställningen att det vore bättre att ni lade ner ju för ju bättre för det där blir det väl aldrig något av. Nu kan det vara min tolkning, men lite åt det hållet när man hör hur resonemangen går.¹⁰⁹

Bengt har också frågat efter en kontaktperson som handledare på samfundet.

Då när han började den tjänsten var han här och vi fick berätta om arbetet och så frågade han vad jag skulle vilja ha för hjälp av honom. Då sa jag att jag skulle vilja ha kontinuerlig kontakt så att du är med lite vad som händer här. För om det blir något problem är det ju bra om det finns en kontakt redan. Men det blev inget mer, inte ett dugg.¹¹⁰

Däremot känner Bengt att samfundet har stöttat dem ekonomiskt.

Vi har ju fått tycker jag rätt så generöst ekonomiskt, det har inte varit några problem. Vi fick ju startbidrag och när vi hade de här teamen så var de underhållna direkt så det behövde vi inte betala något för. Det är väl det som har varit.¹¹¹

¹⁰⁷ Fyra stycken uppgav att de har känt ett stöd från Nybygget, två från Helgelseförbundet (HF, numera en del av Nybygget), en från SAM och en av SMF. Tre av informanterna som var ledare för nedlagda församlingsplanteringar kände inget stöd från något samfund trots att de formellt varit en del av Nybygget. En av dessa församlingar hade till en början relaterat till ett annat sammanhang, men inte känt något stöd av den relationen utan snarare sett negativa följder och därför brutit relationen.

¹⁰⁸ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 6.

¹⁰⁹ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 4.

¹¹⁰ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 7.

¹¹¹ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 4.

Men trots ekonomiska insatser hade de behövt mer. Samfundet hade utlovat att fler medarbetare till startteamet skulle komma men det blev inte riktigt som Bengt tänkt.

Sen hade ju vi önskemål om att de som kom hit skulle vara inte precis nybörjare utan lite äldre och mer erfarna och framför allt beredda att stanna längre tid. Men så blev det ju inte, och det teamet som vi pratade om från alla första början tänkte jag ju mig så. Några stycken som hade lite mer erfarenhet och inriktning att stanna längre. Så har jag en känsla av att när vi fick det här teamet från [namnet utlämnat] med totala nybörjare, de var väldigt duktiga många av dem, men blev ändå det här att de var väldigt entusiastiska men är det inte händer så mycket på första året då åker man igen lätt. Jag har en känsla av att [namnet utlämnat] tyckte att han uppfyllt sin del genom att skicka hit de där. Och så känner ju inte jag för jag hade förväntat mig människor med långsiktig kallelse.¹¹²

Trots att Nybyggets Församlingsgrundande program de senaste tre åren satsat på utbildningskonferenser och nätverksdagar är det bara en som har känt ett stöd från Nybygget i form av utbildning. Erik som jobbar heltid utanför församlingen säger i intervjun att:

Jag skulle vilja ta del av medarbetarkonferenser och pastorsdagar, distriktssamlingar, mentorskap, men hur ska tiden räcka till allt när man jobbar. Det är också en rävsax, det kan kännas att sitta i ibland.¹¹³

På frågan vad informanterna saknar/saknade fanns ett stort antal svar. Medarbetare, mentoring, handledning och ekonomiska resurser saknades av vardera två stycken. Vidare saknades uppmuntran och omtanke, intresse för mission på orten, regelbunden kontakt från samfundet, pastorsgemenskap och mer fortbildning anpassade för församlingsplanterare som inte är anställda i församlingen.

4.5.3 Analys

Att bara tre stycken av informanterna haft någon handledare eller mentor är anmärkningsvärt, särskilt om Schwarz påståande stämmer att detta är den främsta av 15 faktorer som påverkar en ledare i en växande församling. Mycket av ansvaret ligger naturligtvis på informanterna själva, men initiativ som Nybyggets mentorsprogram borde vara mycket bra för framtida planterare.

Många av informanterna hade saknat stöd i form av utbildning, fortbildning och gemenskap med andra församlingsledare inom samfundet. Detta kan tyda på att ledarna för dessa planteringar varit sämre på att utnyttja de resurser som samfunden tillhandahåller. Det kan också tyda på att samfunden är dåliga på att anpassa fortbildning för de som inte har en heltidsanställning i församlingen. Jag tror att ansvar måste tas från båda håll, både samfund och informanter, för att en god kommunikation och ett gott stöd ska kunna upprätthållas. Helt klart är att samfunden brustit, men som Erik säger ligger också en hel del ansvar på informanterna själva. En annan orsak att Bengt och Erik saknat stöd från samfundet är att både planteringen i Bstad och i Estad saknat en moderförsamling och det naturliga stöd som kommer från en sådan. Planteringarna är också gjorda i ett avgränsat geografiskt område vilket gör att det kan vara svårare att plantera och därför kan det behövas mer stöd från samfundet. Det är positivt att Bengt sökt stöd från andra församlingsplanteringar. Det kommer förhoppningsvis fungera ännu bättre i framtiden om tillväxttakten på nya församlingar ökar.

En församlingsplantering vars ledare inte står ansvarig inför någon annan, inte har stöd från ett samfund och/eller en moderförsamling och inte har handledning eller mentoring har klart mindre förutsättningar att överleva och växa.

¹¹² Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 4.

¹¹³ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 6.

5 Faktorer i förberedelsefasen

5.1 Plats och målgrupp

5.1.1 Referenslitteratur

Platsen som man planterar på har stor betydelse för om planteringen ska växa. Robinson och Christine visar på fyra faser i valet av var man ska plantera en ny församling.¹¹⁴ Den första fasen handlar om att bedöma möjligheterna. Finns det människor i tillräckligt antal som är beredda på att vara med i grundarteamet, finns det bra lokaler o.s.v.? Andra fasen handlar om att bedöma visionen. Finns det en vision för målområdet? Hur har den uppkommit? Hur reagerar andra kristna i målområdet på visionen? Nästa steg är att bedöma behovet. Vilka behov finns i målområdet? Hur många kristna finns det? Det är alltid lättare att plantera en församling bland en grupp människor som ligger nära grundarteamet geografiskt och kulturellt. Så fort det gäller att gå över geografiska eller kulturella gränser är det svårare. Även om de är små, så blir det lite jobbigare. Samtidigt behövs det församlingsplantering som går över gränser om vi ska nå platser och kulturer där det inte finns någon kristen gemenskap. Den fjärde fasen är att bedöma mottagligheten. Hur mottaglig är målgruppen för evangeliet? Tar det lång tid för planteringen att etablera sig tär det på grundarteamets resurser och kraft. Författarna nämner flera faktorer som påverkar mottagligheten. En faktor som påverkar är om det finns mycket annan verksamhet i området, en annan är om de kulturella skillnaderna på grundarteam och målgrupp är stora. Ett samhälles andliga historia och den sociala osäkerhet som råder i samhället kan också påverka. Är det mycket inflyttning eller invandring kan det göra att människor lättare blir mottagliga för evangeliet. Man kan se hur det gått för planteringar i likartade områden. Det finns även andra faktorer som kommer att påverka tillväxttakten som t.ex. om det finns utbildningsinstanser i närheten och om området är på uppgång eller nedgång. För att göra en lyckad plantering behöver man ärligt gå igenom dessa faser innan man planterar för att komma fram till att man planterar på rätt ställe.

De församlingar som växer snabbast planteras i centrum i större städer som har universitet eller bibelskola. Församlingar som planteras i förorter är de som får det jobbigast. Samtidigt är det de som är mest pionjära, därför att inflyttning av redan kristna inte är så stor i en förort.¹¹⁵ Idag lever inte längre människor inom ett geografiskt område. Ofta bor man på ett ställe, jobbar på ett annat, träffar vänner på ett tredje och motionerar på ett fjärde. Församlingen måste bli mer flexibel för att möta behoven i ett så mobilt samhälle.

Rick Warren talar en hel del om vikten av att ha en målgrupp för sitt arbete. Bibeln ger oss budskapet, men vår målgrupp säger oss när, var och hur vi ska kommunicera det budskapet. Även Jesus hade en målgrupp, inte för att vara exklusiv utan för att vara effektiv.

The practice of evangelistic targeting is especially important to small churches. In a small church with limited resources it is vital that you make the most of what you've got. Focus your resources on reaching the people your church can best communicate with.¹¹⁶

Om en liten församling, som en församlingsplantering oftast är, inte har en tydlig målgrupp är det alltså risk att sprida resurserna för brett så att man arbetar sig trött utan att se resultat. Därför är det bättre att rikta in sig på den målgrupp som man har lättast att nå, eller den målgrupp som Gud har gett en vision för. Den mest effektiva strategin för att nå nya

¹¹⁴ Robinson & Christine, 1994, s. 114.

¹¹⁵ Kridiotis, 2000-11-06, s. 1.

¹¹⁶ Warren, Rick, 1995, s. 159.

människor med evangeliet utifrån församlingen är att nå dem som församlingen redan har något gemensamt med. *You will attract what you are, not who you want.*¹¹⁷

En församlingsplanterare måste bo i sitt målområde. Pendlande missionärer är en omöjlighet. Det måste finnas en levande vardagsgemenskap i målområdet som människor kan attraheras av.

5.1.2 Enkät och intervjuer

Sex av elva har planterat församlingen i en förort till en storstad eller ett bostadsområde i en mellanstor stad i Sverige. Fem av planteringarna har skett på platser där befolkningen ökar. Planteringen i Estad har skett i ett bostadsområde. På frågan om det är ett tillräckligt upptagningsområde svarade Erik:

Än så länge är det det. Vi har funderat om vi skulle växa och bli fler att man kan knoppa av till andra områden också som [namnet utlämnat]. Kanske få en struktur [...] där man har gemensam samling någonstans i stan och grupper spridda över stan.¹¹⁸

Arne som planterat i en förort tror att det går att plantera församlingar i förorter, men att det beror på hur de ser ut.

Det är en bra fråga. I [namnet utlämnat] går det för det är ett eget samhälle. Det är ett gammalt samhälle som är populärt att bo i, det finns alla typer av bostäder och det byggs nya kåkar. Där behöver man inte flytta ifrån om man får en större familj eller mindre. [...] Astad, det ska till en ganska tydlig vision tror jag. Det kräver ännu mer av den pionjärgruppen. Det är ganska bekvämt annars att gå till [...] någon annan församling. [...] Så jag tror att det går, men det kräver mer om det finns en fungerande församling och man ska starta i ett område i närheten. Det krävs mer för att det ska fungera så att man inte dras till att det är bekvämare att gå [...] när det finns massa andra häftiga församlingar inne i stan för ungdomar och yngre.¹¹⁹

Bengt som även han planterat en församling i en förort tror att det är möjligt att plantera självständiga församlingar i förorter. *Ja det tror jag. Jag hade inte trott att det skulle gå fort och lätt, det är ingen överraskning så.*¹²⁰

De allra flesta församlingsplanteringarna hade ett geografiskt målområde, det var bara tre som inte hade det. Den främsta anledningen till att man valde detta målområde var, för sju av dem, att man fått en vision från Gud för området. Andra anledningar var att det fanns få kristna där och att det fanns sociala behov i målområdet. I fyra av planteringarna som hade ett geografiskt målområde bodde inte alla som planterade i området. Två av dessa planteringar planterades i så begränsade målområden som förort och bostadsområde. Då är det lite märkligt att inte alla som planterade flyttade till målområdet. En av dem har upptäckt det misstaget och ångrar att de inte bodde på platsen som de planterade på.

Det är mycket större förutsättningar om man bor i området, för då har man alla naturliga kontakter. Ens barn går i skolan, och även om inte ens respektive jobbar i området så handlar man på affären och går till posten och använder den lokal servicen. Alla de här naturliga relationerna.¹²¹

¹¹⁷ Warren, Rick, 1995, s. 173, 177.

¹¹⁸ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 2.

¹¹⁹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 6-7.

¹²⁰ Intervju med Bengt, 2002-02-06, s. 3.

¹²¹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 5.

5.1.3 Analys

De församlingar som planterats i ett bostadsområde kan ha haft svårt på grund av att människor idag är så mobila att de inte lever sina liv inom ett bostadsområde, utan mest tillbringar tid där för att sova. Då kan det vara svårt att plantera en så geografiskt bunden församling på en så förhållandevis liten plats. Samma sak gäller egentligen i en förort även om det kan skifta hur det ser ut. Finns det olika sorters bostäder och arbetstillfällen så är det lättare än om det är en ”sovförort”. Arne har insett att det krävs en hel del för att plantera i Astad och Bengt visste innan att det inte skulle bli lätt att plantera i Bstad. Frågan är om man ska välja orter och områden där det är lättare att plantera när evangeliet behöver förkroppsligas så innerligt väl även i de område som är svårare att plantera i. Mitt material ger inget svar på det, bara insikten om att det är svårare att plantera på en del platser än andra. Därför blir det ännu viktigare med andra faktorer som ledarskap, team, moderförsamling, förberedelser, stöd och mentoring o.s.v.

De flesta församlingarna hade planterats i områden där befolkningstillväxten stod still eller växte. Enkäten säger ingenting om det var en omsättning på invånare eller inte i de fallen befolkningstillväxten stod still. En ökande befolkning borde vara en hjälp för tillväxt i församlingen då nya människor flyttar in och en osäkerhet uppstår i människors sociala trygghet.

En församlingsplantering som planteras på platser med mindre upptagningsområde och på orter utan inflyttning, utan definition av målgrupp och målområde, och utan församlingsplanteringssteamet boende i målområdet har mindre förutsättningar att överleva och växa.

5.2 Förberedelse

5.2.1 Referenslitteratur

Församlingsplantering sker inte ex nihilo. Den eller de som planterar tar med sig sina egna övertygelser, sitt kulturella bagage, fördomar, rädsla och traditioner in i den nya församlingen. Deras tidigare erfarenheter av församlingliv kommer att ha stort inflytande på deras tänkande. *The type of churchplanters selected to launch new church plants determines largely the type of churches produced.*¹²² Därför är det viktigt att innan en församlingsplantering studera dynamiska växande församlingssammanhang och församlingsplanteringar för att få lite större perspektiv och nya tankar. Samtidigt ska man inte anta en strategi som man inte har testat själv. Det går inte bara att ta en Willow Creek-modell eller en Saddleback-modell rakt av, utan det handlar om att dra lärdomar och forma sin egen strategi. Idag finns det ett stort antal böcker och undersökningar om församlingsplantering. Även om det inte finns så mycket material med bakgrund i Sverige, finns det mycket att ta lärdom av från andra länder främst USA och Storbritannien. Att inte ta del av dessa kunskapskällor och i stället tro att man har all den kunskap som behövs är oansvarigt.

Det är också viktigt att noga tänka igenom vad man ska plantera så att man inte klonar tidigare församlingssammanhang rakt av. Murray jämför plantering med kloning och säger att kloning egentligen inte är strategisk församlingsplantering. Kloning innebär att kopiera

¹²² Steffen, 1994, s. 367.

strukturer, stil, fokus och aktiviteter från en moderförsamling till en ny församling.¹²³ Församlingsplantering är i stället ett gyllene tillfälle att ställa frågor och experimentera lite.

Church planting is *not* just about establishing more churches. It is not even primarily about establishing more churches. Allowing this to become the preoccupation of church planters or denominational strategists would be a serious mistake. Church planting is an opportunity for theological reflection and renewal, for asking radical questions about the nature of the church and its task in contemporary society, and for developing new kinds of churches. New churches are needed, not only to bring the Christian community closer to where people are geographically, but closer to where they are culturally, sociologically and spiritually.¹²⁴

En kreativ församlingsplanterare tar alla yttre former och traditioner under prövning för att se vad som behöver förändras och vad som kan behållas för att på bästa sätt presentera evangeliet för målgruppen. Det fungerar inte med någon standardmodell i församlingsplantering. Många grupper i samhället idag nås inte av evangeliet och därför behövs det nya *breakthrough* församlingar, som kan nå in i dessa grupper.¹²⁵

Murray betonar vikten av teologisk reflektion om vad församling innebär.¹²⁶ Han säger att det är viktigt med en teologisk utbildning som ger verktyg till denna reflektion. Det behövs en formell träning i både ledarskap och att tolka Guds ord, omvärlden och samhället. En del historiska församlingsplanteringsrörelser har nedtonat teologisk träning och detta har påverkat andra generationen församlingar negativt.¹²⁷

En annan viktig faktor i förberedelserna är att undersöka målgruppen och målområdet. Detta är något som både Logan, Malphurs och Rick Warren betonar. Att undersöka målområdets demografi är viktigt för att veta hur och vad man ska plantera och hur målgruppen ser ut. Det är också viktigt att undersöka målgrupp och målområde socialt, kulturellt och andligt. Ingen tvärkulturell missionär försöker att starta en församling utan att först förstå kulturen. Det samma borde gälla i Sverige. Warren hävdar att en av de största hindren för församlingstillväxt är ”människoblindhet”,¹²⁸ att inte förstå sociala och kulturella skillnader mellan människor. Pastorer bör veta mer om de geografiska eller demografiska målgrupper församlingen har än några andra i samhället. I dessa förberedelser bör församlingsplanterarna också ta kontakt med de andra kristna församlingar som finns på orten för att informera dem om att man kommer att plantera. Det är viktigt att informera och samtala så att den nya församlingen inte blir ett hot utan ett komplement till de befintliga församlingarna och att man tillsammans kan vara med och utbreda Guds rike på den orten.

5.2.2 Enkät och intervjuer

Sex planteringar av elva hade gjort någon form av undersökning av orten innan de planterade. Historisk och demografisk undersökning är de vanligaste formerna de använt sig av, (tre stycken vardera). Endast en gjorde en intervjuundersökning innan starten. Att fem planteringar inte har gjort någon som helst undersökning av orten innan de planterade är anmärkningsvärt. När Arne i intervjun tänker på lärdomar han dragit av arbetet säger han att

¹²³ Murray, 1998, s. 125.

¹²⁴ Murray, 1998, s. 136-137.

¹²⁵ Robinson, 1996, s. 241.

¹²⁶ Murray, 1998, s. 165.

¹²⁷ Murray, 1998, s. 256. För t.ex. Anabapisterna tog det många år att hämta sig efter effekterna av att inte ha utbildat sin församlingsledare, medan teologisk träning betydde mycket för den keltiska församlingsplanteringsrörelsens framgång.

¹²⁸ Warren, Rick, 1995, s. 165-166.

det är viktigt att undersöka området och se vilka förutsättningar det finns för att plantera en församling där.

[...] dels att man tittar på det området som man vill starta ett arbete i att det finns vissa förutsättningar. Vad är det för typ av område, vilka är det som bor där och vilka vill man nå? Vill man nå en viss grupp eller vill man nå ett visst område? Är det en utflyttningsbygd? Sânt påverkar jättemycket. På det sättet kan man säga att det finns fortfarande förutsättningar att starta ett arbetet i Astad, 10 000 människor och [namnet utlämnat] som är stationen längre bort finns det ingen vad jag vet varken frikyrklig eller kyrklig verksamhet.¹²⁹

Åtta av ledarna för planteringarna hade teologisk utbildning innan de startade. Fyra av informanterna hade varit med och planterat någon församling tidigare varav tre i Sverige. Sex av dem hade studerat andra församlingsplanteringar innan, varav tre hade studerat mer än två stycken. Här är det anmärkningsvärt att fem av informanterna inte studerat en enda församlingsplantering innan de själva planterade. Fem stycken hade inte läst en enda bok om församlingsplantering. Trots att utgivningen av böcker ökat de senaste åren, finns det ändå ett antal böcker om församlingsplantering som utkom under 80-talet och början av 90-talet. Erik som inte hade läst någon litteratur om församlingsplantering innan säger:

Kan hända att det också berodde på någon omedvetenhet från min sida om vad som egentligen kan krävas eller vad som är bra att veta och ha med sig på fötterna. Jag trodde att det räcker med den här utbildningen och med erfarenheter tidigare sen församlingsarbete. Kanske någon på ett lite fint sätt kunde sagt att titta i den boken eller kolla det här osv, det hade inte gjort någonting, absolut inte.¹³⁰

Arne som läst både litteratur och studerat andra församlingsplanteringar innan kände ändå att han hade för lite träning.

Det känner man att jag är nog en sådan person som är ganska entusiastisk men det kräver mer än entusiasm och glada hejarop. [...] Under de förutsättningarna jag fick komma in och jobba kändes det helt ok. Men jag tror att om man nu ska sätta ribban lite högre och ha lite högre målsättningar så tror jag att det behövs. [mer träning]¹³¹

Om vi summerar var det tre stycken som inte hade någon som helst tidigare kunskap om församlingsplantering när de startade. Två hade studerat några andra församlingsplanteringar, men inte läst någon litteratur i ämnet, och två hade läst 1-2 böcker men inte studerat någon annan församlingsplantering.

För att ha med en liten fallbeskrivning har jag valt att jämföra informanterna G och H och vad som kommit fram i enkäterna de fyllt i. Båda startades i en mindre stad och de skulle båda vilja ha haft ett större startteam. Sedan finns det flera skillnader som kanske kan förklara varför G lever idag men H har lagts ned. Ledaren för G hade mer erfarenhet av församlingsplantering och hade studerat fler församlingar innan. De hade också ett större startteam och både en målgrupp och ett målområde vilket inte H hade. H startade ur en gammal utdöende församling och är en omplantering medan G är en helt ny församling. Ledaren för H hade också sämre ekonomiskt än vad ledaren för G hade. Församlingen G är idag sakta växande.

¹²⁹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 5.

¹³⁰ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 5-6.

¹³¹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 6.

5.2.3 Analys

Att flera av informanternas planteringar har varit dåligt förberedda råder inget tvivel om. Att nästan hälften inte hade undersökt varken målområde eller målgrupp innan starten kan kanske hänga samman med att de inte läst böcker om församlingsplantering innan. Av de fem som inte hade gjort någon undersökning var det fyra som inte hade läst en enda bok i ämnet. Det var sammanlagt fem stycken som inte läst någon litteratur och inte studerat en enda församlingsplantering innan de startade. De tre ledare som gjort varken eller har idag fått lägga ner sina församlingsplanteringar. Dåliga förberedelser kan vara en bidragande orsak.

De flesta hade någon form av teologisk utbildning där det vanligaste var att man gått på en samfundsanknuten skola. Frågan är vad som står i centrum på frikyrkosamfundens skolor. Oftast utbildas framför allt pastorer/herdar och lärare. Evangelister, profeter och apostlar får mycket mindre utrymme, om något alls. Därför är det nog många med en typisk lärare- och pastorsgåva som utbildas på de instanserna, och de som kommer dit med andra gåvor blir inte alls på samma sätt bekräftade och får inte utrymme att utveckla sina gåvor. Frågan är också om det syfte med den teologiska utbildningen som Murray poängterar, att kunna tänka kreativt kring församlingen, uppmuntras. Samfunden skulle antagligen behöva förändra sin teologiska utbildningar för att kunna ge en adekvat utbildning till församlingsplanterare.

En församlingsplantering med dåligt genomförda förberedelser, utan studier av litteratur och andra exempel på församlingsplanteringar, dålig teologisk reflektion kring vilken församling man ska starta, dåligt genomförda undersökningar av målområde och målgrupp och med dåliga relationer till andra kristna på platsen, ger sämre förutsättningar att överleva och växa.

5.3 Vision, syfte, värderingar och målsättningar

5.3.1 Referenslitteratur

Utan en klar och tydlig vision blir det ingen växande församling, då kommer församlingen snart att stanna i tillväxt. Effektiv församlingsplantering bygger på en klar strategi, den i sin tur kommer ur och utvecklas av en vision från Herren. Det behövs inte bara en vision för att plantera utan också för vad som ska planteras. En vision svarar på frågan: Vad vill vi se? Malphurs definierar vision som: [...] *a clear, challenging picture of the future of ministry as it can and must be.*¹³²

Syfte svarar på frågan: Varför existerar denna församling? Rick Warren hävdar att alla församlingar drivs av något, och framhåller vikten av att församlingen ska vara driven av sitt syfte. Att upptäcka församlingens syfte ger enligt Warren församlingen nytt liv.¹³³

- Ett tydligt syfte bygger moral. Människor som tillsammans arbetar för ett stort syfte har inte tid att bråka om småsaker.
- Ett tydligt syfte minskar frustration. Det gör inte bara klart för oss vad vi ska göra, utan också vad vi inte ska göra.
- Ett tydligt syfte tillåter oss att koncentrera oss på det som är viktigt och inte göra för mycket. Det attraherar också människor.
- Ett tydligt syfte ska gå att utvärdera.

¹³² Malphurs, 1992, s. 237.

¹³³ Warren, Rick, 1995, s. 77, 81.

Värderingar svarar på frågan: Vad är viktigt i denna församling? En församlings värderingar handlar mycket om var den står teologiskt och vad den värderar som viktigt i relation till varandra, till de man vill nå och till Gud. Värderingar definierar arbetet, de formar en församlings genetiska kod och bestämmer hur församlingen kommer att uppträda. Värderingarna växer fram ur tre områden: ur teamets personliga värderingar, de kulturella värderingar människorna har i målgruppen och ur de bibliska värderingar som teamet tror på.¹³⁴

Målsättningar svarar på frågan: Vad kan vi åstadkomma? I målsättningarna får syftet och värderingarna konkreta uttryck. De behövs för att veta vad man ska göra inom en vis tidsram, och för att sedan kunna utvärdera det man gjort. Man ska aldrig börja med att sätta upp ett mål, utan först formulera värderingar och syfte.

5.3.2 Enkät och intervjuer

De flesta av planteringarna hade jobbat med att formulera vision, syfte och värderingar innan de startade. Fem av dem hade en mycket tydlig vision, fyra en tydlig och bara två hade en mindre tydlig vision. Sex av dem hade formulerat ett mycket tydligt syfte med församlingen, två ett tydligt och tre stycken hade inte ett så tydligt syfte. Fem hade formulerat mycket tydliga värderingar och en plantering formulerat tydliga. En plantering hade inte så tydliga värderingar och två hade inte alls formulerat några alls.¹³⁵ Vi kan konstatera att de flesta församlingarna jobbat med dessa frågor innan, mer eller mindre tydligt.¹³⁶ Två av församlingsplanteringarna har dock i stort sett inte jobbat alls med det.

Under intervjun med Erik framkom att planteringen i Estad inte alls var tänkt som en församlingsplantering från början.

Nej, det var en bönegrupp inom [namnet utlämnat] med ett missionsåtagande på sitt hjärta. Så det var inte tänkt som en församling från början. Men allt eftersom vi växte och vårt liv liknade allt mer ett församlingliv så tänkte vi hur vi ska vara tydliga mot vår omgivning, hur ska vi göra det lättare för människor som flyttar till Estad att ansluta sig till oss?¹³⁷

På frågan om visionen för församlingen fanns i den första bönegruppen svarar Erik:

Nej, det växte fram. Sen hör till saken att flera från den här gruppen har flyttat ifrån gruppen och finns inte med idag, men de är ute i missionstjänst eller har flyttat och jobbar som pastor någon annanstans.¹³⁸

Erik tror att det kan ha haft en påverkan på teamet att det inte fanns en vision för att plantera församling från början utan mer handlade om ett evangelisationsprojekt. Att det kan vara en orsak till att bara 5 av de 30 som fanns med från starten finns kvar idag 7 år senare.

Om vi hade haft en bättre kommunikation så tror jag att vi hade fått klarhet i det här tidigare och talat tydligt med varandra om vad vi siktar på inom 5 år, 10 år. [...] Om vi hade talat tydligare med varandra där hade vi kanske kunnat undvika det istället för att bara gå och hoppas att Gud ska lägga kallelsen på dem att stanna kvar i Estad.¹³⁹

¹³⁴ Daniels, Westlake & Mead, (u.å.), s. 31.

¹³⁵ Två informanter svarade inte på denna fråga.

¹³⁶ Informanterna fick i enkäten formulera planteringsvisionen, syftet och värderingarna med ord. Ur detta har jag efter egen bedömning konstaterat att det var mer eller mindre genomarbetat. En del har inte kunnat formulera något av det, och därför är det svårt att bedöma hur genomarbetat det är i de fallen.

¹³⁷ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 1.

¹³⁸ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 1.

¹³⁹ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 2.

När det gäller planteringen i Bstad så föddes visionen från början hos en samfundsanställd.

Jag betraktar [namnet utlämnat] som initiativtagare för det var han som drev på att vi skulle komma i gång. Hur han hade kommit fram till det och vad han hade för motiv det vet jag inte riktigt. Det kanske jag borde ha tagit reda på. Jag hade ju bara den här önskan att få vara med om något sånt, och då stämde det ju ihop när vi kom i kontakt där i alla fall så. [...] Jag tycker egentligen att det är tillräckligt att veta att det finns ett område med 12 000-13 000 människor och ingen församling. Det är egentligen tillräckligt. Sen behöver man väl lite tecken så där kanske att känna att det är här vi ska börja nu, men så kände vi väl.¹⁴⁰

Planteringen i Astad startades också utifrån ett samfund men knöts så småningom mer och mer till en församling. När Arne kom in i arbetet fanns det ingen riktig församlingsplanteringsvision.

Så församlingen och styrelsen här blev mer engagerade i arbetet. Men ändå när man frågade fanns det ingen så där jättetydlig, vi vill inom en viss tid se att det blir en egen församling. Utan det fanns en ganska avvaktande eller kanske t.o.m. vissa i styrelsen som var negativa. Man ville inte att det skulle bli en självständig församling. Gärna pionjärbete och lite typ utpostarbete, men tveksam till egen församling. Men det tänkte jag att det får växa fram när man framställer det som att vi får se, vi gör inte några jättetydliga målsättningar utan vi jobbar på och är det Guds verk så växer det och så får vi se vad det blir. Så var inställningen.

I efterhand ser Arne att det inte var bra för arbetet med de lösa mallarna, han skulle om han skulle starta en församling igen jobba med tydligare vision, strategi och målsättningar.

5.3.3 Analys

Av intervjuerna går det att utläsa vikten av en tydlig vision hos de som ska plantera och vikten av att ledarna är visionsbärare. I Astad var det samfundet som hade en vision, men frågan är vad de hade en vision för? Var det att plantera en församling eller var det ett evangelisationsprojekt? När den närliggande församlingen tog över mer och mer ansvar var de klara med att de inte ville att det skulle bli en självständig församling. Visionen fanns alltså inte alls hos den stödjande församlingen och den var inte tydligt definierad i den planterande gruppen. När det gäller planteringen i Bstad var det också samfundet som stod för visionen till en början. Det framkom inte riktigt i intervjun om Bengt ägde visionen när han flyttade till Bstad och påbörjade arbetet eller om det har växt fram under tiden. Det stämde i alla fall med hans drömmar i stort. I Astad fanns inte någon vision för en ny självständig församling från början, utan det växte fram när bönegruppen såg hur det som var tänkt som enbart ett evangelisationsprojekt började utvecklas. Erik menar att bristen på en församlingsvision från början gjorde att många nyckelpersoner flyttade alldeles för snabbt. De såg det mer som ett tillfälligt projekt på vägen att tjäna Herren någon annanstans. En anledning var också att de aldrig riktigt kommunicerade vad det var de höll på och arbetade med.

När det gäller syfte, värderingar och målsättningar är det svårt att utläsa något i enkäten. Klart är att det finns olika definitioner av vad syfte och värderingar innebär. Det syns tydligt när de kort har fått formulera dem i enkäten. Många har också tydligen haft svårt att definiera dem överhuvudtaget eftersom de inte fyllt i något alls. Sammantaget tror jag att det är grundläggande i en församlingsplantering att ha en tydlig och klar vision och att kunna kommunicera denna vision för att människor som är intresserade av att följa med eller flytta strategiskt ska veta vad det är de ger sig in i. Dessutom är det viktigt att ha syften och värderingar som en grund att bygga församlingen på och utifrån dem målsättningar för hur

¹⁴⁰ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 1-2.

man ska förverkliga församlingens vision. Saknar en församlingsplantering detta har den mindre förutsättningar att överleva och växa.

6 Faktorer i genomförandefasen

6.1 Församlingstillväxt

6.1.1 Referenslitteratur

Både Malphurs och Logan säger att församlingsplantering är en process och jämför det med ett mänskligt liv i olika faser: befruktning, foster, födsel, växt till mognad och reproduktion.¹⁴¹ En framgångsrik församlingsplantering måste gå igenom alla faserna. Stannar man på ett steg slutar tillväxten eller så kan planteringen till och med dö. Malphurs hävdar också att det är betoningen på församlingstillväxt som saknats mest i tidigare församlingsplanteringar i USA.

Mission är något som måste tas på allvar i församlingsgrundande arbeten. Planteras församlingar som inte är missionerade kommer de inte heller att växa. Att existera för sig själv, behålla en familjeatmosfär och ha en komfortabel gemenskap utan att behöva ta ansvar eller risker, är tre hinder för församlingstillväxt. Därför är det också viktigt med evangelister i startteamet och ledare som är evangelister. Det finns tre former av tillväxt i Apostlagärningarna, andlig, geografisk och numerär. Numerär församlingstillväxt kan ske på tre olika sätt. Antingen biologiskt, där församlingsmedlemmar får barn som socialiseras in i tron och gemenskapen. Det kan också ske genom kristna som byter församling. Mer än 80% av de växande församlingarna i USA under början av 1990-talet växte genom att redan kristna bytte församling.¹⁴² Slutligen kan en församling växa numerärt genom omvändelse. De flesta menar att en församling behöver bestå av minst 25% nyomvända för att kunna vara med och påverka vårt samhälle och vår värld.

Malphurs betonar sex stycken viktiga tillväxtfaktorer för en ny församling:¹⁴³

- *Ledarskap*: Om inte ledaren vill ha tillväxt blir det ingen tillväxt. Ledaren behöver ha gåvor som passar för en församlingsplanterare.¹⁴⁴
- *Vision*: Ledarna måste ha en stark vision för tillväxt om församlingen ska växa, annars kvittar det vilka metoder man använder.
- *Anställning*: Växande församlingar anställer ledare. Två viktiga frågor är hur många anställda det ska vara och vilka det ska vara. Många menar att man ska anställa en person för varje hundratal medlemmar. Det finns många fördelar med att anställa någon som redan är med i församlingen. De bär visionen och församlingen vet att de har god karaktär. En fördel med att anställa någon utanför församlingen är att de kommer in med nya fräscha idéer. Malphurs säger att det är viktigt att de nya anställda har en god karaktär, äger visionen och står för församlingens värderingar, fyller upp de behov av gåvor som finns och är lojala mot teamledaren.
- *Mobilisation*: Ledare för växande församlingar vet hur de ska motivera lekmännen och träna dem till ledare, skapa strukturer som gör att alla kan vara aktiva och produktiva och hur man leder församlingens medlemmar till att fungera i meningsfull tjänst. Växande församlingar ser till att nya kristna snabbt fungerar i evangelisation. Steve Nicholson, som är ansvarig för församlingsplanteringen inom Vineyard i USA, medger att ett av de största problemen i nya församlingar är misstaget att inte utbilda nya ledare.

¹⁴¹ Malphurs, 1992, s. 25; Logan, 1989, s. 1-12.

¹⁴² Sidey, 1991, s. 47.

¹⁴³ Malphurs, 1992, s. 310-311.

¹⁴⁴ Se 4.1.1.

Yes. If you are a charismatic individual or very evangelistic, you can hold up much bigger numbers without training leaders or developing infrastructure—but the problem is you will have a big crowd but not a church.¹⁴⁵

- *Assimilation*: Växande församlingar skapar en miljö där människor känner sig accepterade och hemma, vilket gör att de stannar i gemenskapen.
- *Organisation*: I växande församlingar finns det utrymme att växa och få ta mer ansvar så att varje medlem kommer i funktion. Smågruppsstruktur och en klart definierad organisation är viktigt.

Schwarz har åtta kvalitativa principer som säger att en församling växer kvantitativt om församlingen präglas av alla åtta principerna.¹⁴⁶ Undersökningen visar tydligt att de församlingar som växer kvantitativt har högre värden på alla de åtta kvalitativa områdena.

- *Stödjande/delegerande ledarskap*: Ledaren koncentrerar sig på att sätta andra kristna i tjänst, utrustar, stöder, motiverar och tränar människor för att de ska komma i den funktion som Gud har tänkt för dem.
- *Gåvobaserad verksamhet*: Handlar om att kristna får tjäna inom det område som de är utrustade för vilket ger en ökad livsglädje
- *Hängiven andlighet*: Beror på om medlemmarnas liv är helöverlåtna till Gud och om de lever ut sin tro med glädje och entusiasm.
- *Funktionella strukturer*: Traditionalism gör att man blir skeptisk till ordet funktionella som innebär en flexibilitet. Handlar om att ständigt utvärdera vad som för församlingen framåt och vad som inte gör det.
- *Inspirerande gudstjänster*: När den helige Ande har en konkret påverkan på gudstjänsten och gör att människor tycker att det är roligt att gå till kyrkan.
- *Livsnära smågrupper*: Det handlar om små grupper där man tillsammans delar livets problem och glädjeämnen. Grupper som ständigt delas och växer vidare och där församlingens innersta väsen levs ut.
- *Behovsorienterad evangelisation*: Församlingens evangelisation koncentreras till de frågor och behov som finns hos icke-kristna. Församlingens ledare har kunnat identifiera och utmana de som har en särskild gåva för evangelisation.
- *Kärleksfulla relationer*: Handlar om att församlingen lever i kärleksfulla relationer med mycket glädje, vilket attraherar människor att söka sig närmare denna gemenskaps kärna.

6.1.2 Enkät och intervjuer

Fyra stycken av informanterna anger att numerisk församlingstillväxt var mycket viktig när de startade, tre stycken att det var viktigt och fyra stycken att det var mindre viktigt. Ingen angav att det inte var viktigt. Till att börja med kan vi alltså konstatera att det är något som de flesta anser ha betydelse och som de har tänkt på vid starten. Erik säger i intervjun att:

Samtidigt att bli stor och pampig i sig är inget mål, det är det inte. Det som är illavarslande är ju om man inte får behålla människor, att genomströmningen blir för stor, och om vi inte når ut med evangeliet. Då måste vi fråga oss vad vi håller på med?¹⁴⁷

I intervjun med Bengt säger han att det kommit en man och frågat dem om det var väldigt viktigt att församlingen blev större. *Då sa vi det att det vill vi för att vi vill nå fler människor, för att fler behöver höra budskapet, men annars är det inget självändamål.*¹⁴⁸

¹⁴⁵ Nicholson, 2000, s. 5.

¹⁴⁶ Schwarz, 2000, s. 22-37.

¹⁴⁷ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 6.

¹⁴⁸ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 3.

I församlingarna kom i ett fall många människor till tro, i fyra fall några, i fem fall ett fåtal och i ett fall inga. Den församlingen är också nedlagd i dag. Här går det inte att se några som helst kopplingar till hur viktigt de ansåg det var med numerär tillväxt när de startade. Det går heller inte att se några tendenser om vi ser på förhållandet till vilka församlingar som lagts ned och vilka som lever. Bara en har sett många människor komma till tro i sin församling, men trots det är den nedlagd idag. I intervjun med Erik framkommer att det bara är två stycken som kommit till tro och döpts i församlingen under åren. På frågan varför inte fler har kommit till tro svarar Erik att det kan bero på att de gått från att vara en missionerande församling till att bli en upprätthållande församling och att det inte längre finns några utpräglade evangelister i församlingen.

Det finns en viss trötthet på flera händer, i alla fall bland de som varit med länge över att resultaten uteblir. Människor har inte kommit till tro i någon stor utsträckning, väldigt liten egentligen. Det som är själva grundlängtan, att se människor komma till Kristus, det har inte blivit så.¹⁴⁹

Även i planteringen i Bstad har två stycken döpts varav en är medlem i församlingen. De har ändå en förväntan på att fler ska komma till tro.

Vi har känt så här också att om det blev ett genombrott så skulle det kunna hända väldigt mycket på kort tid. För det finns många som vi har kontakt med och som är på väg. Som är sökare och som skulle vilja men det finns något som håller dem tillbaka och det kan man ju fundera på vad det är mer än att det är andra saker de varit med om tidigare. Det är det vi inte riktigt kan... Det är mycket bön som behövs, det är det viktigaste vi har att bidra med egentligen. Vi måste fortsätta hålla den förväntan uppe att människor faktiskt ska omvända sig och inte nöjer oss att vi har kontakt med många, att det är många som är positivt inställda.¹⁵⁰

Av de tio församlingar som ändå sett människor komma till tro var det fem som bara sett ett fåtal av dem bli stabila lärjungar, en hade sett några bli det och fyra hade sett många av de som kommit till tro bli stabila lärjungar. Av dessa fyra församlingar är det tre som idag är nedlagda. Av de sex församlingsplanteringar som lagts ned angav tre som ett av skälen att de hade för få aktiva medlemmar.

Av Schwarz åtta faktorer som skapar en kvalitativ och kvantitativ församling är det svårt att se några tendenser. Det som de flesta saknar är en gåvobaserad verksamhet. Endast tre informanter anser att de har haft det. Med gåvobaserad verksamhet menas att medlemmarna i församlingen känner till sina gåvor, att det de utför i församlingen passar för deras gåvor och att de får träning för den uppgiften. Sex av elva präglades inte av livsnära smågrupper. Däremot var det åtta stycken som hade en struktur av smågrupper. Med andra ord lyckades två församlingsplanteringar inte få sina smågrupper till livsnära grupper som präglade församlingen. De flesta ansåg att sin församlingsplantering präglades av en hängiven andlighet (åtta stycken), funktionell struktur, behovsorienterad evangelisation och kärleksfulla relationer (sju stycken vardera). Bara en av församlingarna ansåg att de präglades av alla åtta variablerna. Trots det har inte församlingen växt nämnvärt, vilket gör att Schwarz undersökning inte stämmer eller att informanten missuppfattat vad församlingen verkligen präglas av.

6.1.3 Analys

Ingen av informanterna har fått se sin församlingsplantering uppleva någon större numerär tillväxt. Någon församling har växt, för att sedan stötta på olika problem och tvingats lägga

¹⁴⁹ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 3.

¹⁵⁰ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 5.

ned. Om vi ser på de informanter som intervjuades så har planteringen i Bstad och Estad bara fått se två stycken komma till tro vardera under 8 år. Erik anser att det beror på att de gått från att vara en missionerande gemenskap till en upprätthållande. Bengt beskriver sin församling som ständigt missionerande och ser mer anledningen i att det är en så lång process för människor att bli kristna. Av enkäten kan vi dra slutsatsen att det även har varit svårt för flertalet av församlingarna att föra en människa som kommit till tro fram i processen till att bli en stabil och överlåten lärjunge.

Det är svårt att se hur Malphurs sex olika faktorer för tillväxt och Schwarz åtta olika tillväxtprinciper har tillämpats av informanterna genom enkäterna och intervjuerna. Att det är viktigt med ett ledarskap som vill tillväxt och en vision för tillväxt har vi till viss del redan tagit upp. Flera har haft svårt att ha ekonomi att anställa. Församlingsplanteringen i Estad har inte velat ha någon anställd. De flesta informanter säger att de inte har en gåvobaserad verksamhet vilket kan betyda att de inte mobiliserat för tillväxt på ett bra sätt. Det är också här som Nicholason säger att de flesta misslyckas. Däremot säger sig sju stycken präglas av funktionella strukturer vilket borde innebära att de organiserat för tillväxt. Huruvida de har assimilerat för tillväxt framgår inte. Schwarz test omfattar en stor undersökning som en församling får gå igenom och det är svårt för en församlingsledare att bara kryssa i huruvida församlingen präglas av dessa åtta faktorer utan att utföra hela undersökningen. Klart är att det bara var en av elva informanter som ansåg att alla principerna präglade församlingen. Ska en församling växa kvantitativt ska alla kvalitativa principerna prägla en församling enligt Schwarz. Det finns ett kvalitativt värde som alla principerna bör ligga i närheten av för att en kvantitativ tillväxt ska inträffa, och inget av de kvalitativa särdragen får fattas.

Att flera av de som tvingats lägga ned sina planteringar skriver att det beror på att de varit för få i gemenskapen visar att tillväxten har en viktig påverkan om en församlingsplantering ska överleva.

En församlingsplantering som inte går igenom alla stadier i en sund tillväxtprocess och använder sig av de principer och lärdomar som finns för hur en församling ska bli växande i kvalitet och kvantitet, har mindre förutsättningar att överleva och växa.

6.2 Ekonomi

6.2.1 Referenslitteratur

Dålig ekonomi för en församlingsplanterare eller ett församlingsplanteringsteam kan påverka planteringen negativt. Särskilt om ekonomin är dålig under en längre tid. Att förlita sig på bidrag från ett samfund eller organisation kan visa sig vara ohållbart i längden, då dessa bidrag kan dras in om samfundet eller organisationen får en sämre ekonomi. Det bästa är ett bli självförsörjande så tidigt som möjligt.¹⁵¹ Att starta med ett stort team gör att processen till självförsörjning går snabbare. Det kan vara påfrestande för en församlingsplanterare att ha ett annat jobb för att försörja sig och inte få så mycket tid över till församlingen, men detta kan också vara positivt då det skapar naturliga kontakter i samhället.

6.2.2 Enkät och intervjuer

Fyra av informanterna hade sämre ekonomi under tiden de planterade församling än innan. En anser att det påverkat dem mycket negativt och tre anger att det påverkat dem negativt till viss

¹⁵¹ Jones, 1995, s. 2

del. De flesta, sju av tio, finansierade sitt liv under tiden av församlingsplanteringen genom att vara tältmakare, fem hade inkomst från församlingen, fyra från ett samfund och fyra hade inkomst från make/maka.¹⁵² Av de sex församlingsplanteringar som lagts ned angav tre stycken som ett av skälen att deras ekonomi var för dålig. Av svaret framgår inte om det var församlingens ekonomi eller församlingsplanterarens privata ekonomi som var orsaken.

6.2.3 Analys

Det är tydligt att dålig ekonomi kan vara en orsak till att ett församlingsgrundande arbete blir påfrestande både för församlingsgrundaren och själva planteringen. Fast tydligen har inte detta område påverkat informanterna så negativt, enligt enkäten. Endast fyra av elva anser att det gjort det. Frågan är om det finns en differens mellan amerikanska och svenska förhållanden på detta området. Det kanske är så att svenskar ser det som naturligare att ha ett annat arbetet vid sidan om än i en amerikansk kontext?

6.3 Andligt motstånd, utbrändhet och missmod

6.3.1 Referenslitteratur

Överallt där evangeliet förkunnas och en församling formas, sker det en konfrontation med de krafter som står emot evangeliet. Därför kan man räkna med andligt motstånd i församlingsplantering. Det gäller att vara medveten om detta som församlingsplanterare.

Att känna till våra begränsningar hjälper oss att undvika utbrändhet och bli så effektiva som möjligt. En ledare för en församling bör spendera minst 60% av sin tjänst på de områden som han eller hon är stark på och där hennes gåvor finns.¹⁵³ Shenk och Stutzman har fem råd för att undvika utbrändhet.¹⁵⁴ De är att inte ta sig själv och sin tjänst för seriöst, att fokusera ett tydligt mål, att odla nära och stöttande relationer med ett fåtal som delar visionen, att uppehålla goda fysiska, andliga och känslomässiga hälsovanor och att gifta församlingsplanterare vårdar och odlar sina familjerelationer. En annan viktig faktor när det gäller utbrändhet är att ha stöd från moderförsamling och samfund och få en relevant handledning/mentoring.

Något som lätt kan orsaka utbrändhet och trötthet är missmod. Malphurs säger att 60% av de pastorer som lämnar sin tjänst i USA gör det på grund av missmod.¹⁵⁵ Det finns två sorters källor till missmod. Det första är yttre kritik mot församlingen, det kan vara grannar eller pastorer i andra församlingar. Det andra är inre kritik inom församlingen. Det kan vara människor som skadar visionen, visionsvampyrer som suger blodet ur visionen, visionsgamar som hela tiden hittar fel eller visionsbrandmän som gör allt för att släcka elden. Teammedlemmar överför ofta sina problem till ledaren för teamet. Ledaren som har visionen behöver dock vara fri att kunna genomföra visionen och därför kan det vara bra att ha en självvårdare i teamet. Det kan också handla om personlig rädsla, frustration, trötthet och misslyckande. Medel för att stå emot missmod är att be Gud om styrka, spendera tid med andra visionärer och att konfrontera visionsmotståndare.

¹⁵² På denna fråga kunde informanterna svara med mer än ett svarsalternativ. Med tältmakare brukar avses att ha en annan anställning än att vara anställd i församling som man helt eller delvis livnär sig på. Kommer av att Paulus sannolikt tillverkade tält för att livnära sig medan han planterade församlingar och reste som apostel.

¹⁵³ Malphurs, 1992, s. 81.

¹⁵⁴ Shenk & Stutzman, 1988, s. 175-176.

¹⁵⁵ Malphurs, 1992, s. 245-246.

6.3.2 Enkät och intervju

Alla utom en informant har upplevt andlig kamp varav sex upplevt mycket andlig kamp. Det är tydligt att detta är en del av att plantera nya församlingar. Arne anser att han upplevt andlig kamp.

Absolut! Dels tycker jag att jag upplevde det så att det är en stor skillnad bara komma från [namnet utlämnat] upp mot Astad känner man ett helt annat tryck en annan andlig atmosfär. Bara det gör sitt till. [...] Sen får man se väl att det blev de här konflikterna. Det finns bara en som blåser liv i sådana här och relationssvårigheter. Så det tycker jag att man kan säga.¹⁵⁶

Även Bengt har upplevt andlig kamp i arbetet.

Jag personligen har mest upplevt det i förhållande till de här människorna som är New Age-influerade. Jag hade en upptäckargrupp rätt länge där de var med rätt länge med den här bakgrunden. Där kändes det väldigt. Det var så man kände sig alldeles slut efter en sådan träff. Det tycker jag har varit det tydligaste. Sen finns det en del som kommer hit eller är här en kortare tid som säger att det är ett väldigt tryck och så, men så upplever inte jag det. Det är väl lite olika hur man är som människa också.¹⁵⁷

Av de sex församlingar som lagts ned angav två att en anledning var trötta ledare. Erik säger att det har blivit en viss trötthet i församlingen på grund av att människor inte kommit till tro.

Det som är själva grundlängtan, att se människor komma till Kristus, det har inte blivit så. Det är klart att det tröttar och det blir svårare att hålla visionen uppe och tala varmt för den och känna sig engagerad, så det förstår jag. Jag har även för egen del gått upp och ner. Någonstans inuti i mig själv, och jag tror det är så i många händer i församlingen också, finns längtan kvar. Viljan finns kvar, och hoppet. Men något nytt skulle behövas också för att detta skulle omsättas i att våra händer och fötter och munnar så att säga gör någonting också gentemot de människor vi har omkring oss. Lite handlingsförlamning kanske.¹⁵⁸

En av informanterna skrev i enkäten att han fått med många missnöjda kristna från andra församlingar till sin plantering, vilket hade påverkat den mycket negativt. Två andra angav att en anledning till att församlingen lagts ned var splittring i ledarskapet och tre splittring i församlingen. Det är tydligt att detta har haft en betydelse i församlingsplanteringarnas utveckling. Splittring uppstår lättare om teamet inte samarbetar bra och om man inte har tydliga visioner, syfte, värderingar och målsättningar. Detta fick Arne uppleva i Astad där det blev en konflikt inom ledningsgruppen och en konflikt mellan planteringen och den stödjande församlingen vilket gjorde att planteringen fick läggas ned.

Jag pekar inte finger åt någon, eller vet att det var precis där problemet satt eller så. Mer än att framför allt peka mycket på mig själv. Jag var inte man mogen att hantera sådana konflikter. Man kan känna att man satt liksom lite mitt emellan. Jag beundrade och hade förtroende för alla dessa människor på många områden. Men jag drog inte alltid samma slutsatser. Det var det som gjorde att det till slut inte gick för oss att jobba samman heller.¹⁵⁹

På frågan om hur informanterna ser på sig själva i nedläggningen varierar svaren. Två av dem ser nedläggningen som ett personligt misslyckande och som personligt ansvariga. En

¹⁵⁶ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 7.

¹⁵⁷ Intervju med Bengt, 2001-02-06, s. 6.

¹⁵⁸ Intervju med Erik, 2001-02-02, s. 3.

¹⁵⁹ Intervju med Arne, 2001-02-05, s. 3.

informant däremot ser det varken som ett personligt misslyckande eller som personligt ansvarig. Trots att en del ser det som ett misslyckande så skulle fem av informanterna för de sex nedlagda församlingsplanteringarna kunna tänka sig att plantera en församling igen om det skedde under andra former.¹⁶⁰

6.3.3 Analys

Att andlig kamp är något som man får räkna med i en församlingsplanteringssituation är tydligt. Frågan är inte om man ska möta den utan snarare hur man bemöter den. Här kommer Gudsrelationen och bönen in som oerhört viktiga element, men även handledning/mentoring och stöd. Att ha någon utanför det egna sammanhanget att diskutera och be tillsammans med kan vara en hjälp att möta andlig kamp. Det kan också vara viktigt att ha förebedjare både i teamet och utanför det egna sammanhanget som bär i tider av kamp.

Likaså är det viktigt med samma stöd för att möta utbrändhet och missmod. Att stå ansvarig inför någon kan vara en stor hjälp att undvika utbrändhet. Någon som ser till att du sköter din tid och dina relationer på ett sunt sätt. Att ha någon att diskutera problem och motgångar med kan hjälpa till att undvika missmod.

Det är viktigt att inte ta med vem som helst i teamet. I intervjun med Arne framkommer att det var svårt med missnöjda och besvikna kristna i teamet. Samma sak kommer fram i en av enkäterna där informanten tagit med missnöjda kristna från andra församlingar och ångrar det. Tydliga ledare med tydlig vision som de kan kommunicera kan hjälpa till att motverka splittring.

En församlingsplantering som inte tar andligt motstånd på allvar och som inte ser upp med utbrändhet och missmod har mindre förutsättningar att överleva och växa.

¹⁶⁰ För den informant som inte skulle kunna tänka sig att plantera en ny församling berodde det på hälso- och åldersskäl.

DEL III

7 Avslutande diskussion

Efter att studerat litteraturen och artiklarna från USA och Storbritannien blev det en bra uppdelning att redovisa slutsatserna i de tio faktorer som senare utvidgades till elva. När jag sammanförde det med materialet som kom fram i enkäterna och intervjuerna och analyserade det tillsammans såg jag att ekonomi var ett område där inte referenslitteraturen riktigt stämde överens med de svenska förhållanden som jag undersökt. I övriga fall tror jag mig kunna säga att det är tio mycket relevanta faktorer som behöver tas på stort allvar vid en församlingsplantering. Annars kan det leda till att den inte växer numerärt eller tvingas att lägga ned. Av dessa tio faktorer tycker jag mig se tre som informanterna har missat i större utsträckning än de andra, och som därför kan vara viktigare att tänka på utifrån svenska förhållanden. De tre faktorer som jag vill framhålla som särskilt viktiga i ett svenskt perspektiv är vikten av en moderförsamling, att starta med ett team och att förbereda planteringen bra.

Att en moderförsamling är viktig syns tydligt i intervjuerna med Arne, Bengt och till viss del Erik. Under svenska förhållanden fungerar det inte bra att starta en ny församling utifrån ett samfund. Där finns inte det långsiktiga stödet, uppbackningen och resurserna. Dessutom är det naturligt för en frisk församling att fortplanta sig. När ett samfund skickar ut några människor att plantera finns inte den naturliga biologiska fortplantningen med i strukturen. Att plantera utifrån en moderförsamling är bra ur den aspekten att de flesta informanterna saknat stöd. Har man en moderförsamling finns det ett naturligt stöd om man är rädd om relationen. Det måste finnas en vision för planteringen i moderförsamlingen om den ska kunna kallas moderförsamling. Trots att jag ser moder-/dottermodellen som den bästa, skulle jag vilja utmana den kristna kyrkan i Sverige att våga pröva andra vägar bland Murrays tolv olika modeller. Vi har sett för lite kreativitet när det gäller församlingsplantering i Sverige hittills.

Vikten av att starta med ett så stort team som möjligt syns tydligt både i referenslitteraturen, i enkäterna och i intervjuerna. En församling byggs snabbare, blir fortare självförsörjande och når fler människor om man startar med ett team. Nybyggets rekommendationer om att starta med ett team på 20 personer anser jag är bra och något som de andra samfunden som ligger i startgroparna för att uppmuntra till mer församlingsplantering bör ta efter. Startar man inte med ett team måste man vara medveten om att det blir svårare, jobbigare och kommer att ta längre tid att se en självständig växande församling.

Goda förberedelser är A och O innan en församlingsplantering genomförs. De flesta informanterna hade missat mycket på detta område. Det finns idag goda resurser i form av kurser, konferenser och mentoring även i Sverige. Här är Nybygget en föregångare som de andra samfunden bör ta vara på. Tyvärr finns det inte mycket litteratur skriven om församlingsplantering utifrån svenska förhållanden. Förhoppningsvis kommer det snart. Det finns ett antal olika nya församlingar att studera i Sverige. I Danmark och Storbritannien finns det ännu fler exempel och det är varken svårt eller dyrt att besöka dessa länder. När det gäller förberedelser bör också samfunden se över sina teologiska utbildningar för att på ett bättre sätt kunna utbilda ledare som inte primärt har en pastor/herde- eller lärargåva. Vill de se nya församlingar planteras måste de också tänka om sina utbildningar och engagera personer som är verksamma inom området i Sverige som lärare. Att göra en grundlig undersökning av den plats man tänker plantera den nya församlingen på är inte svårt i det öppna svenska samhället.

Det räcker att ta kontakter med kommun, polis, sociala myndigheter för att få en god bild av platsen. Det är också viktigt att kontakta andra kristna gemenskaper på platsen för att skapa goda relationer och se platsens andliga historia.

Idag finns det många goda försök att förnya församlingen så att den blir en levande gemenskap och möter människors frågor och behov. Konferenser som de svenska Willow Creek konferenserna och Alphakonferenserna drar hundratals församlingsledare varje gång.¹⁶¹ WCCC planerar inga nya församlingar utan vill vara en stor resursrik församling som fortsätter att växa.¹⁶² Att många församlingar i Sverige försöker att dra lärdomar från WCCC är bra, men de ger inga impulser till församlingsplantering och att vara en församling som ger liv till nya församlingar. Man skulle kunna säga att de genom Willow Creek Association valt att ge liv åt gamla församlingar som letar efter verktyg att förnyas istället.¹⁶³ Att den anglikanska församling i London, där Alphakurserna startade, har planterat ett flertal nya församlingar är obekant för de flesta som använder Alphamaterialet i Sverige.¹⁶⁴

När nu Frikyrkosamrådet går ut och uppmanar samfunden och församlingarna i Sverige att plantera nya församlingar ser jag det som mycket positivt. Det är också positivt att Schwarz bok *Naturlig församlingsutveckling* som Svenska Baptistsamfundet gett ut slutar med utmaningen att plantera nya församlingar. Jag tror att en god moderförsamling behöver vara en förnyad församling annars blir det ingen bra dotter. Schwarz påstående att en frisk församling är en fortplantande församling borde vara ett mycket radikalt påstående i en svensk kontext där de flesta församlingar aldrig ens tänkt tanken att plantera en dotterförsamling. Det jag saknar i dessa olika församlingsutvecklingsprogram är utmaningen att fullfölja en församlings olika faser inklusive att plantera nya församlingar. Annars blir inte församlingen en riktigt frisk församling vilka metoder den än använder. Hur församlingar i Sverige på ett positivt sätt ska kunna utmanas till att börja plantera nya friska och växande dotterförsamlingar är en fråga till fortsatt diskussion.

¹⁶¹ Alpha är en grundkurs i kristen tro som utvecklats i Holy Trinity Brompton, en anglikansk församling i London, och som sedan spridits till stora delar av världen.

¹⁶² E-post från Jim Mellado till Waldemar Sjögren, 2001-02-16, s. 1. Jim Mellado är president i Willow Creek Association.

¹⁶³ WCCC kommer inom en snar framtid att starta regionala center på orter som ligger mer än 30 minuters bilväg från deras Campus i Suoth Barrington, IL. Där kommer man att se satelitsändningar från WCCC varje vecka.

¹⁶⁴ Ellis & Mitchell, 1992, s. 208-210.

Bilaga 1

Enkätundersökning

Här kommer enkätundersökningen som du lovat att vara med i. De flesta frågor är kryssfrågor, så jag räknar med att den kommer gå rätt kvickt att fylla i trots att det är tio sidor. Kryssa på kryssfrågorna bara för ett alternativ på varje fråga om det inte står att flera svar är möjliga. Om du svarar under "annat" så förtydliga svaret i skrift. Vill du får du även på andra frågor gärna förtydliga svaret i skrift och tillägg något övrigt om arbetet. Hoppas att det kan bli en liten utvärdering som kan vara till hjälp även för dig själv. Undrar du över någon fråga så hör av dig. Som jag sade när jag kontaktade er så kommer dina svar behandlas konfidentiellt, försök därför svara så ärligt som möjligt.

Är du intresserad av ett exemplar av min färdiga uppsats är du välkommen att höra av dig. Har du epost så skickar jag den gärna via epost, men jag kan också skicka den upptryckt. Lägg undersökningen i svarskuvertet och posta så fort som möjligt. Sista svarsdag är den 7:e januari, hoppas att du hinner innan dess. Tack för att du tar dig tid.

Med vänlig hälsning och God jul!

Waldemar Sjögren

- | | | | |
|----|---|---|--------------------------------|
| 1 | När väcktes de konkreta tankarna på att plantera församlingen? | År | _____ |
| 2 | När startade ni församlingen officiellt? | År | _____ |
| 3 | Vilken sorts ort planterade ni i? | Storstadsområde
Storstadsområde förort
Mellanstor stad 50-150 000
Småstad 10-50 000
Mindre ort
Landsbygd | —
—
—
—
—
— |
| | Är det en expansiv ort befolkningsmässigt? | Befolkningen ökar
Befolkningen är konstant
Befolkningen minskar | —
—
— |
| 4 | Vilka utbildningsmöjligheter finns på orten? (flera svar möjliga) | Gymnasium
Högskola el. Universitet
Kristen folkhög- el. högskola | —
—
— |
| 5 | Hur många procent uppskattade du var aktiva i en församling på orten ni planterade i? | % | _____ |
| 6 | Finns det någon annan församling som startats de senaste 15 åren på orten? | Ja
Nej | —
— |
| 7 | Hade ni undersökt orten innan ni planterade? | Ja
Nej | —
— |
| | Om ja, hur? (flera svar möjliga) | Demografisk undersökning
Intervjuundersökning
Historisk undersökning
Använt tidigare gjord undersökning
Annat | —
—
—
—
_____ |
| 8 | Hade du/ni någon demografisk målgrupp när ni planterade? | Ja
Nej | —
— |
| | Om ja, vilken? _____ | | |
| 9 | Förändrades den målgruppen under tiden? | Ja
Nej | —
— |
| | Om ja, hur? _____ | | |
| 10 | Tänker/tänkte ni på att vara kulturellt relevanta för er målgrupp? | Ja
Nej | —
— |
| | Om ja, på vilka områden? (flera svar möjliga) | Struktur
Språk
Lokal
Gudstjänstform
Musikstil
Annat | —
—
—
—
—
_____ |
| 11 | Försöker/försökte du/ni vara uppdaterade och förstå den kultur som var er målgrupp? | Ja | — |

		Nej	—
	Om ja, hur? (flera svar möjliga)	Relationer	—
		Media	—
		Kommunkontakter	—
		Annat	_____
12	Hade du/ni formulerat eller tänkt ett geografiskt målområde?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, vad för sorts?	Flera kommuner	—
		Kommun	—
		Stad	—
		Förort	—
		Bostadsområde i stad	—
		Bostadsområde utanför stad	—
		Mindre ort	—
		Landsbygd	—
	Varför valde ni det? (flera svar möjliga)	Guds vision	—
		Bodde redan där	—
		Sociala behov i området	—
		Fanns få kristna	—
		Fanns ingen mångfald av församlingar	—
		Annat	_____
13	Flyttade ni som grundarteam strategiskt till ert målområde?	Nej	—
		Bodde redan där	—
		Vissa flyttade andra inte	—
		Ja	—
14	Hur vill du beskriva församlingen? (flera svar möjliga)	För hela orten	—
		För alla åldrar	—
		För ungdomar	—
		För äldre	—
		För ett visst geografiskt område	—
		För en viss etnisk grupp	—
		Annorlunda än befintliga församlingar	—
15	Såg du denna församlingsplaneringen som din livsuppgift innan du startade?	Ja	—
		Nej	—
	Om nej, vilket tidsperspektiv hade du?	1-3 år	—
		4-5 år	—
		6-10 år	—
		mer än 10 år	—
16	Hur viktigt var det med numerisk församlingstillväxt när du/ni startade?	Mycket viktigt	—
		Viktigt	—
		Mindre viktigt	—
		Inte viktigt	—
17	Hade du teologisk utbildning innan ni startade?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, i vilken omfattning?	Bibelskola	—
		Samfunds pastorsutbildning	—
		Universitet	—
		Annat	_____
18	Hade du/ni annan akademisk utbildning när ni startade?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, inom vilket ämnesområde?	Teknik	—
		Humaniora	—
		Medicin	—
		Ekonomi	—
		Annan	_____
19	Hade du/ni varit med och planerat någon församling tidigare?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, var? (flera svar möjliga)	Sverige	—
		Övriga Norden	—
		Övriga Europa	—
		Nordamerika	—
		Sydamerika	—
		Asien	—

		Afrika	—
20	Hade du studerat andra församlingsplanteringar innan?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, i vilken omfattning?	1-2 st	—
		3-5 st	—
		6-10 st	—
		Mer än 10 st	—
	Var studerade du dessa? (flera svar möjliga)	Sverige	—
		Övriga Norden	—
		Övriga Europa	—
		Nordamerika	—
		Sydamerika	—
		Asien	—
		Afrika	—
21	I vilken omfattning hade du läst böcker om församlingsplantering innan ni startade?	0 st	—
		1-2 st	—
		3-5 st	—
		6-10 st	—
		mer än 10 st	—
22	Har/hade du/ni stöd från ett samfund?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, vilket?	Nybygget	—
		SMF	—
		SB	—
		SAM	—
		Annat	_____
	På vilket sätt? (flera svar möjliga)	Mentoring/handledning	—
		Ekonomiska insatser	—
		Evangelisationsinsatser	—
		Utbildning	—
		Uppmuntran/omtanke	—
		Annat	_____
	Vad saknar/saknade du? _____		
23	Vilka är/var dina främsta inspirationskällor till att plantera församling? _____		
24	Hur finansierar/de du /ni ditt/ert liv under planteringen? (flera svar möjliga)	Inkomst från samfund	—
		Inkomst från församlingen	—
		Inkomst från moderförsamling	—
		Inkomst från privata understödjare	—
		Var tältmakare, dvs. hade ett annat jobb	—
		Inkomst från make/maka	—
		Annat	_____
25	Har/hade du/ni sämre ekonomi än tidigare under tiden av församlingsplantering?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, hur påverkade det dig/er?	Inte alls	—
		Positivt	—
		Lite negativt	—
		Mycket negativt	—
26	Har du/ni haft mentor/handledare?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, vilken relation stod ni i?	Vän i församlingen	—
		Vän utanför församlingen	—
		Samfundsanställd	—
		Annat utanför församlingen	—
27	Gör/gjorde ni någon form av kontinuerlig utvärdering?	Ja	—
		Nej	—
	Om ja, på vilket sätt? (flera svar möjliga)	Internt i ledningsgrupp/styrelse/äldste en ggr/år	—
		Internt i ledningsgrupp/styrelse/äldste mer än en ggr/år	—
		Internt i ledningsgrupp/styrelse/äldste mindre än en ggr/år	—
		Externt med hjälp av samfund	—
		Externt med hjälp av konsult/expert	—

		Annat	_____
28	Vad planterades församlingen utifrån?	Samfund	—
		Missionsorganisation	—
		En moderförsamling	—
		Flera moderförsamlingar	—
		En församling där det blivit splittring	—
		Fristående utifrån en/flera personers vision	—
		Fristående utifrån en bönegrupp/husförsamling	—
		Annat	_____
29	Om församlingen existerar, hur många är aktiva medlemmar idag?		_____
30	Vem/vilka planterade församlingen?	Ensam ledare	—
		Ett gift par	—
		Team 3-5 personer	—
		Team 6-20 personer	—
		Team mer än 20 personer	—
31	(endast för ensam församlingsplanterare eller gift par, gå sedan till fråga 35) Varför valde du/ni att plantera ensam/a?	Gud kallade mig/oss till det	—
		Anser det bäst	—
		Jobbar bäst själv/a	—
		Jag/vi bar visionen	—
		Fanns inga andra för att skapa ett team	—
		Annat	_____
32	(endast för team) Varför valde ni att plantera som team?	Gud kallade mig/oss till det	—
		Anser det bäst	—
		Jobbar bäst i team	—
		Beroende av andras gåvor	—
		Annat	_____
33	Har/hade ert team en tydlig ledare?	Ja	—
		Nej	—
34	Om ja, är/var du denna ledare?	Ja	—
		Nej	—
35	Har du familj?	Nej	—
		Make/maka	—
		Antal Barn	_____
36	Stöttar/stöttade din familj församlingsplanteringen?	Ja helt och fullt	—
		Ja	—
		Ja till viss del	—
		Nej	—
37	Anser du dig flexibel?	Mycket flexibel	—
		Flexibel	—
		Inte så flexibel	—
		Inte alls	—
38	Är/var ni som församling flexibla?	Mycket flexibel	—
		Flexibel	—
		Inte så flexibel	—
		Inte alls	—
	Om ni är flexibla, på vilka sätt? (flera svar möjliga)	Strukturellt	—
		I verksamheten	—
		Kulturellt	—
		I kommunikation	—
39	Hade ni en vision vart ni var på väg när ni planterade?	Mycket tydlig	—
		Tydlig	—
		Inte så tydlig	—
		Inte alls	—
40	Om ni hade en vision, kan du kort beskriva den?		_____
41	Hade ni formulerat församlingens syfte när ni planterade?	Mycket tydligt	—
		Tydligt	—
		Inte så tydligt	—
		Inte alls	—
42	Om ni hade formulerat syften, kan du kort beskriva dem?		_____
43	Hade ni formulerat församlingens värderingar när ni		_____

	planterade?	Mycket tydligt Tydligt Inte så tydligt Inte alls	— — — —
44	Om ni hade formulerat värderingar, kan du kort beskriva dem? _____		
45	Vad stämmer om förhållandet gudstjänst/cellgrupp (smågrupp) i den församling du/ni planterade? Om ni hade cellgrupper, hur många var ni i varje grupp i snitt?	Gudstjänster viktigast, har/hade inga cellgrupper Gudstjänster viktigast, men har/hade cellgrupper Cellgrupper viktigast, men har/hade gudstjänster Cellgrupper viktigast, har/hade inga gudstjänster	— — — —
46	Vad av detta präglar/präglade församlingsplanteringen? (flera svar möjliga)	Stödjande delegerande ledarskap Gävobaserad verksamhet Hängiven andlighet Funktionella strukturer Inspirerande gudstjänster Livsnära smågrupper/cellgrupper Behovsorienterad evangelisation Kärleksfulla relationer	— — — — — — — —
47	Hur ser du på tillbedjan i gudstjänsten?	Mycket viktigt Viktigt Mindre viktigt Inte alls viktigt	— — — —
48	Hur ser du på predikan i gudstjänsten?	Mycket viktigt Viktigt Mindre viktigt Inte alls viktigt	— — — —
49	Hur gör/gjorde ni för att dela med er av er tro till andra? (flera svar möjliga)	Relationer Dörrknackning Gatuevangelisation Fester Bokbord Sökargudstjänster Caféverksamhet Alphakurser Andra kurser Upptäckargrupper Skolevangelisation Utåtriktat barnarbete Annat	— — — — — — — — — — — — —
50	Kommer/kom människor till tro?	Många Några Ett fåtal Inga	— — — —
51	Hur många av dessa blev stabila lärjungar?	Många Några Ett fåtal Inga	— — — —
52	Hur skulle du vilja beskriva församlingens utveckling?	Ständigt missionerande Från missionerande till upprätthållande Från upprätthållande till missionerande Ständigt upprätthållande	— — — —
53	Vilka är dina tre främsta gåvor, numrera i ordning, 1 först osv.?	Apostel Lärare Evangelist Pastor/herde Profet Administration Tro Förkunnare Uppmuntra & Förmana Ledare Barmhärtighet	— — — — — — — — — — —
54	Vem är mest du?	Visionär, bubblar av visioner Genomförare, genomför visionerna Utvecklare, utvecklar de genomförda visionerna	— — —

- Maximerare, maximerar befintlig verksamhet —
 Livräddare, förnyar det som inte fungerar längre —
- 55 Upplevde du/ni andlig kamp? Mycket —
 Till viss del —
 Lite —
 Ingen —
- (Fråga 56-60 är endast för nedlagda församlingsplanteringar)
- 56 När lades församlingsplanteringen ned? År _____
- 57 Vad var de största anledningarna till att den lades ned?
 (flera svar möjliga)
- För få aktiva medlemmar —
 Ingen numerär tillväxt —
 Trötta ledare —
 Inget stöd från samfund —
 Splittring i ledarskapet —
 Splittring i församlingen —
 Sjukdom hos ledare —
 Dålig ekonomi —
 Ingen vision —
 Ledarna flyttade —
 Bristande karaktär hos ledare —
 Annat _____
- 58 Vad hände med församlingsmedlemmarna?
- Alla med i andra församlingar —
 Några med i andra församlingar —
 Inga med i andra församlingar —
- 59 Skulle du kunna tänka dig att plantera en församling igen?
- Ja definitivt —
 Ja under andra omständigheter —
 Nej troligen inte —
 Definitivt inte —
- 60 Hur ser du på dig själv i nedläggningen?
 (flera svar möjliga)
- Personligt ansvarig —
 Personligt misslyckande —
 Inte personligt ansvarig —
 Inget personligt misslyckande —

Vad skulle du göra annorlunda om du fick starta om igen från början?

Du får gärna skriva något mer om du tror det skulle ha betydelse för uppsatsen:

Skriv ditt namn och församling här så att jag vet vilka jag fått enkäten från:

Tack för din hjälp!

Källor och litteratur

Otryckt material

(Nedanstående material finns hos Waldemar Sjögren i Örebro.)

Enkäter

11 ifyllda enkäter från ledare, december 2000-januari 2001

Uppsatser

Svanberg, Peter. (1999). *Church Planting in Sweden in the 21st Century: A Model for New Methodist Churches*. Dissertation. Wilmore, KY: Asbury Theological Seminary.

Föreläsninganteckningar

Kridiotis, Charles. (2000-11-06). *Föreläsning i kurs FT62*. Örebro: Örebro Missionsskola.

Murray, Stuart. (2000-03-11). *Konferensen Pionjär 2000*. Västerås: Nybyggets Församlingsgrundande program.

Intervjuer

Intervju med Arne. (2001-02-06). Anteckningar.

Intervju med Bengt. (2001-02-05). Anteckningar.

Intervju med Erik. (2001-02-02). Anteckningar.

Intervju med Lars Lynge. (2000-05-25). Anteckningar.

E-post

Carl Axel Aurelius till Waldemar Sjögren. (2001-01-10).

Jim Mellado till Waldemar Sjögren. (2001-02-16).

Manfred Rusner till Waldemar Sjögren. (2000-11-28).

Web dokument

Griffith, Jim. (u.å.) *The 10 Most Common Mistakes Made by Church Plants*.

http://www.easum.com/ChurchPlanting/10_most_common_mistakes.htm (2000-12-16).

Jones, Brian. (1995). *7 Common Mistakes Church Planters Make Their 1st Year*.

<http://www.gycm.org/visionary/helps/mistakes.html> (2000-12-16).

Nicholson, Steve. (2000). *Interview with Steve Nicholson - Church Planting*.

http://www.vineyardusa.org/publications/newsletters/cutting_edge/2000_summer/Steve%20Nich%20interview&sidebars.htm (2001-02-01).

Nya Dagen. (2000-11-10) Har ni någon medveten satsning på församlingsplantering?

http://fm.dagen.com/dagen/FMPro?-db=texter.fp5&-lay=text&-format=arkiv_sokresultat_detalj.htm&-RecID=37625&-find (2001-01-04).

Nya Dagen. (2001-01-19) Uttalande från Frikyrkosamråds nationella konsultation om församlingsgrundande arbete i Sverige 11–12 januari 2001

<http://www.dagen.com/portal/text.asp?TextID=1657> (2001-01-22).

Reno, Nicki. (2001). *Make Way for the Microchurch!*.

<http://www.theooze.com/articles/read.cfm?ID=200&CATID=4> (2001-01-29).

Svenska kyrkan. (2000). Gudstjänststatistik för Svenska kyrkan 1990-1999; huvud-

gudstjänster. http://www.svenskakyrkan.se/svk/kyrkostatistik/Kyrkostatistik%20tendens%20190-99.htm#P0_0 (2001-01-10).

- Wheaton College. (u.å.) INTR 546: Evangelism and Church Planting Bibliographies
<http://www.wheaton.edu/missions/Courses/546/bibliography.htm> (2000-12-12).
 Williams Paul. (1999). *Top Ten Things Not To Do When Planting A Church*.
<http://www.gycm.org/visionary/helps/top10.html> (2000-12-16).

Övrigt

- Daniels, Paul; Westlake, David & Mead, Richard. (u.å.) *Soul.net Resource Pack*. Watford: Soul Survivor.

Tryckt material

- Berentsen, Jan-Martin., Engelsviken, Tormond. & Jørgensen, Knud. (1994). *Missiologi i dag*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Clapp, Rodney. (1996). *A Peculiar People*. Downers Grove, IL: InterVarsity.
- Ellis, Roger. & Mitchell, Roger. (1992). *Radical Church Planting*. Cambridge: Crossway.
- Grady, Dick. & Kendall, Glenn. (1992). Seven keys to effective church planting. *Evangelical Missions Quarterly*, vol 28 no 4, s. 366-373.
- Green, Lynn. & Forster, Chris. (1995). *Small Church, Big Vision*. London: Marshall Pickering.
- Hopkins, Bob. (1988). *Church Planting*. (Grove Booklets on evangelism no4). Nottingham: Grove Books.
- Logan, Robert E. & Ogne, Steven L. (1991). *The Church Planter's toolkit*. (u.o.): Church Smart Resources.
- Malphurs Aubrey. (1992). *Planting Growing Churches for the 21st Century*. Grand Rapids, MI: Baker Book.
- Murray Stuart. (1998). *Church Planting – Laying Foundations*. Carlisle: Paternoster.
- Robinson, Martin. (1996). *To Win the West*. Crowborough: Monarch.
- Robinson, Martin. & Christine, Stuart. (1994). *Nybyggare – Teologi och strategi för nya församlingar*. (Anna-Karin Naylor, övers.). Örebro: Libris. (Original publicerat 1992).
- Sawatsky Ben. (1991). What it takes to be a church planter. *Evangelical Missions Quarterly*, vol 27 no 4, s. 342-347.
- Schnabel, Eckhard, J. (1997). Mission, Early Non-Pauline. in Ralph P. Martin & Peter H. Davids (ed.) *Dictionary of the Later New Testament & Its Development*. s. 752-775. Downers Grove, IL: InterVarsity.
- Schwarz, Christian A. (2000). *Naturlig församlingsutveckling*. (Sylvia Kronlind, övers.). Sundbyberg: Svenska Baptistsamfundet. (Original publicerat 1996).
- Shenk, David W. & Stutzman, Ervin R. (1988). *Creating Communitities of the Kingdom*. Scottdale, PA: Herald.
- Sidey, Ken. (1991). Church growth fine tunes its formulas. *Christianity Today* June 24, 1991, s. 47.
- Skog, Margareta. (1997). Frikyrkosamfundens medlemsantal i landets kommuner 1995. *Tro & Tanke*, (1997:3), s. 69-71.
- Steffen, Tom A. (1994). Selecting a Church Planting Model That Works. *Missiology*, vol XXII no 3, s. 361-376.
- Stowers Greg. (1998). Church planting in France. *Urban Mission*, vol 16 no 1, s. 24-32.
- Stutterheim Ernst. (1997). Wildflowers in the dessert: The joys and trails of urban church planting. *Urban Mission*, vol 15 no 1, s. 26-35.
- Tergel, Alf. (1996). *Från Jesus till moder Teresa*. Stockholm: Verbum.
- Wagner, Peter. (1990). *Church Planting for a Greater Harvest*. Ventura, CA: Regal.

Warren, Rick. (1995). *The Purpose Driven Church*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
Warren, Robert. (1995). *Building Missionary Congregations*. (u.o.): Church House.

Sammanfattning

Idag börjar allt fler samfund i Sverige se församlingsplantering som en av flera möjliga vägar ur den kris som den svenska frikyrkan befinner sig i med en stadig nedgång av antalet medlemmar. När en ny församling ska startas är det viktigt att dra lärdomar från tidigare erfarenheter.

Jag har i denna uppsats studerat församlingsplanteringar som inte växt nämnvärt numerärt eller till och med tvingats att lägga ned. Går det att se orsaker till detta? Frågan jag ställde var: *Vilka orsaker finns till att församlingsplanteringar i Sverige inte växer numerärt eller läggs ned?* Det finns ingen litteratur skriven specifikt utifrån denna frågeställning vilket gjorde att jag valde att studera ett större urval referenslitteratur. Utifrån denna litteraturgenomgång såg jag tio viktiga faktorer för en församlingsplantering. Om en ny församling missar något bland dessa faktorer påverkar det församlingsplanteringen negativt. Jag valde att undersöka elva församlingsplanteringar i Sverige med en kvantitativ enkät. Sex stycken av dem hade lagts ned och de andra fem inte växt så mycket numerärt. Tre av dessa informanter valde jag ut till en kvalitativ intervju. Utifrån enkät och intervjuer kom jag fram till att de tio faktorerna behövde kompletteras med en elfte, moderförsamling. Jag sorterade sedan allt material under de elva faktorerna och analyserade det. I presentationen delar jag upp de elva faktorerna i tre grupper. Första gruppen tar upp övergripande faktorer som vikten av goda ledare, moderförsamling, team, struktur och utvärdering och mentoring och stöd. Andra gruppen handlar mer om konkreta förberedelser. Där tar jag upp plats och målgrupp, förberedelser och vision, syfte, värderingar och målsättningar. Tredje gruppen handlar om faktorer som är viktiga i själva genomförandet. Där tar jag upp församlingstillväxt, ekonomi och andligt motstånd, utbrändhet och missmod.

Mitt studium visade att tio av dessa faktorer var mycket relevanta utifrån en svensk kontext. Ekonomi var inte riktigt lika relevant. Av dessa tio faktorer visade studien att tre av dem var viktigare än de övriga, dessa var moderförsamling, team och förberedelse. Det var bland de faktorerna de flesta informanterna hade gjort misstag och skulle gjort annorlunda om de fått starta om igen.